

bijlage 1 bevindingen per casus

	1	inleiding
7	1-1	zes casussen
	2	drugoverlast in het Oude Westen
9	2-1	inleiding
10	2-2	aanpak
10	2-2-1	probleemanalyse en doel
11	2-2-2	acties en geboekte resultaten
20	2-3	afname probleem en borging aanpak
20	2-3-1	afname probleem
20	2-3-2	borging
	3	overlast op tramlijn 2 op Zuid
23	3-1	inleiding
24	3-2	aanpak van het probleem
24	3-2-1	probleemanalyse en doel
25	3-2-2	acties en geboekte resultaten
31	3-3	afname probleem en borging aanpak
31	3-3-1	afname probleem
32	3-3-2	borging
	4	overlastgevende Antillianen in de Beverwaard
35	4-1	inleiding
36	4-2	aanpak
36	4-2-1	probleemanalyse en doel
37	4-2-2	acties en geboekte resultaten
47	4-3	afname probleem en borging aanpak
47	4-3-1	afname probleem
48	4-3-2	borging
	5	woonoverlast door MOE-landers
49	5-1	inleiding
51	5-2	aanpak
51	5-2-1	probleemanalyse en doel
52	5-2-2	acties en geboekte resultaten
57	5-3	afname probleem en borging aanpak
57	5-3-1	probleem afgenomen
58	5-3-2	borging
	6	jongerenoverlast in het Oude Noorden
61	6-1	inleiding
63	6-2	aanpak
63	6-2-1	probleemanalyse en doel
64	6-2-2	acties en geboekte resultaten
67	6-3	afname probleem en borging aanpak

67 6-3-1 afname probleem

69 6-3-2 borging

7 veelvoorkomende criminaliteit rond CS

71 7-1 inleiding

72 7-2 aanpak

72 7-2-1 probleemanalyse en doel

73 7-2-2 acties en geboekte resultaten

75 7-3 afname probleem en borging aanpak

75 7-3-1 afname probleem

76 7-3-2 borging

1 inleiding

1-1 zes casussen

In deze bijlage worden zes casussen gepresenteerd:

- drugsoverlast in het Oude Westen (Centrum);
- overlast op tramlijn 2 op Zuid (Charlois, Feijenoord en IJsselmonde);
- overlastgevende Antillianen in de Beverwaard (IJsselmonde);
- woonoverlast door MOE-landers in de Tarwewijk (Charlois);
- jeugdoverlast in het Oude Noorden (Noord);
- veelvoorkomende criminaliteit rond CS (Centrum).

Deze casussen zijn problemen waar de stadsmarinier inzet op heeft gepleegd. Bij elke casus is gekeken welke acties de stadsmarinier heeft ondernomen en tot welke resultaten deze hebben geleid. Vervolgens wordt gekeken of het probleem waarvoor de stadsmarinier werd ingezet, daadwerkelijk is afgenomen of opgelost. Tevens is beschreven of en op welke wijze de stadsmarinier zijn aanpak heeft geborgd.

De hier gepresenteerde informatie vormt een bijlage van de nota van bevindingen van het onderzoek naar de effectiviteit van stadsmariniers. In hoofdstuk 4 van die nota worden de hier weergegeven bevindingen uit de afzonderlijke casussen samengevat en vergelijkenderwijs gepresenteerd.

In de casusbeschrijvingen wordt verwezen naar normen. Deze worden in hoofdstuk 3 van de nota van bevindingen uiteengezet en toegelicht.

2 drugsoverlast in het Oude Westen

2-1 inleiding

Het Oude Westen wordt al vanaf 2001 gekwalificeerd als onveilige of probleemwijk. De scores zijn niet hoger gekomen dan een 4,5 (op de schaal van 0 tot 10). Deze lage scores komen voornamelijk voort uit de slechte score van de wijk op het element drugsoverlast.

figuur 1-1: Oude Westen¹

Het Oude Westen is een wijk met een lange geschiedenis op het gebied van drugsoverlast. Doordat het gebied in Rotterdam sinds de jaren zeventig bekend staat als wijk waar drugs te verkrijgen en verhandelen zijn, heeft het een slecht imago gekregen.

Het kerngebied waar zich op dit moment de meeste problemen voordoen, wordt gevormd door de West-Kruiskade, de 1^e Middellandstraat en het Tiendplein (geel gemarkeerd in figuur 2-1). Verslaafden halen hier hun verdovende middelen en

¹ Stadsmarinier Oude Westen, 'Drugs in kleur. Project ter bestrijding van drugsoverlast, voor en door bewoners', mei 2005. Markering door rekenkamer.

trekken daarna de wijk in. De wijk is zo gebouwd dat deze gelegenheid biedt om in de luwte te staan, het drugsgebruik wordt hierdoor als het ware gefaciliteerd.

Sinds 2002 is er in het Oude Westen een stadsmarinier actief die zich met de aanpak van de drugsproblematiek bezighoudt. Toch was de score op de Veiligheidsindex in 2008 laag (3,5).

2-2 aanpak

2-2-1 probleemanalyse en doel

De stadsmarinier heeft bij aanvang een eigen probleemanalyse gemaakt. Hij heeft aangegeven succesvol te zijn als de drugsoverlast zodanig verminderd is dat de partners de aanpak kunnen dragen.

Kort nadat de huidige stadsmarinier in juni 2008 in het gebied kwam, was hij al van de drugsproblematiek in het Oude Westen op de hoogte. Hij heeft desondanks eerst het probleem zelf verkend. Hij vond het belangrijk om inzicht te krijgen in de subjectieve veiligheid, dat wil zeggen de door ondernemers en bewoners beleefde veiligheid. De subjectieve veiligheid ligt in het Oude Westen lager dan de objectieve veiligheid. Zo was het percentage bewoners dat aangaf van mening te zijn dat het buurtprobleem drugsoverlast vaak voorkomt in 2008 ten opzichte van 2007 gestegen van 28,7% naar 47,3%. Het aantal meldingen was daarentegen gedaald (van 165 naar 120).² Door kennismakingsgesprekken met bewoners, ondernemers en organisaties, veel aanwezig te zijn in de wijk en schriftelijk materiaal door te nemen, zoals indexen en notulen van relevante overleggen, vormde hij een beeld van de problemen in de wijk.

Het bleek dat het drugsgebruik op zich niet als probleem wordt ervaren, maar wel het gedrag dat ermee gepaard gaat. Het dealen en gebruiken op straat gaat vaak gepaard met veel geluidsoverlast, geschreeuw, ruzie e.d. Aan het einde van de nacht komen ook prostituees op de dealers en gebruikers af. Dit gedrag heeft een negatieve invloed op het woongenot van bewoners in de wijk en beïnvloedt de veiligheidsbeleving van bewoners en ondernemers. Gezien de hardnekkigheid van de problematiek (waardoor het objectieve veiligheidscijfer niet snel zal stijgen) en het imago van wijk (waardoor het subjectieve veiligheidscijfer laag blijft) gaat de stadsmarinier ervan uit dat de inzet van een stadsmarinier nog geruime tijd nodig zal zijn. Zolang de problematiek niet verbetert, kan de aanpak van de problemen nog niet bij de bestaande partijen geborgd worden. Echter, zodra de problematiek kleiner wordt zou, de gebiedsmanager, die veiligheid in haar portefeuille heeft, het vanuit de deelgemeente moeten kunnen aanpakken.³ De verwachting van de betrokkenen is dat de drugsoverlast nooit helemaal zal verdwijnen uit de wijk.

² De discrepantie tussen ervaring en meldingen kan liggen in het feitelijk afnemen van problemen, terwijl het gevoel van de omwonenden hier niet mee correspondeert. Het is ook mogelijk dat er een zogenoemde meldingsmoeheid optreedt. Dat wil zeggen dat het probleem niet afneemt, maar dat mensen bij het ervaren van overlast geen melding maken, bijvoorbeeld omdat zij dit al vaker gedaan hebben en er geen goede ervaringen mee hebben.

³ Interview politie, 21 april 2010; stadsmarinier, 7 april 2010; procesregisseur project West-Kruiskade, 2 juni 2010.

2-2-2 acties en geboekte resultaten

De stadsmarinier heeft onder andere een bijdrage geleverd aan twee convenanten. Hierdoor heeft hij de betrokken partijen gecommiteerd aan een langdurige inzet om de drugsproblemen in de wijk aan te pakken.

De aanpak heeft tot de gewenste resultaten geleid. De stadsmarinier heeft bij zijn aanpak niet alleen geagendeerd, urgentie gecreëerd en aangejaagd, maar ook veel gebruikgemaakt van de korte lijnen naar het stadsbestuur en onorthodoxe en eigen financiële middelen ingezet.

De stadsmarinier heeft een aantal concrete acties ondernomen om de drugsoverlast in het Oude Westen aan te pakken. Onderstaande tabel geeft deze weer.

tabel 1-1: aanpak stadsmarinier Oude Westen

type actie	actie stadsmarinier
procesgericht	bijdrage aan totstandkoming convenant screening aspirant-huurders
	bijdrage aan totstandkoming alliantie West-Kruiskade
	voorzitter DOP-overleg
inhoudsgericht handhaven	bijdrage aan aanpak overlastgevende portieken
	bijdrage aan aanpak overlastgevende panden
inhoudsgericht toezicht	bijdrage aan uitbreiding cameratoezicht
	bijdrage aan toezicht winkelcentrum de Kruisboog

De aanpak en oplossing van de deelproblemen worden hieronder per type actie uitgewerkt. Deze zijn achtereenvolgend procesgericht, inhoudsgericht handhaven en inhoudsgericht toezicht.

procesgericht

Tabel 2-2 toont de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij drie procesgerichte acties.

tabel 1-2: resultaten en inbreng stadsmarinier bij drie procesgerichte acties

norm	bijdrage convenant screening aspirant-huurders	bijdrage alliantie West-Kruiskade	voorzitter DOP-overleg
resultaat behaald?	convenant is tot stand gekomen	alliantie is tot stand gekomen	drugsgebruikers en prostituees worden in projecten gezet
inbreng, algemeen	urgentie creëren, samenwerking mobiliseren en faciliteren, kennis van maatregelen	urgentie creëren, samenwerking mobiliseren en faciliteren, kennis van gemeente	samenwerking mobiliseren en faciliteren
inbreng, eigen aan stadsmarinier	onorthodox	gezag door korte lijnen stadsbestuur	nee

convenant screening aspirant-huurders

Een manier om drugsproblematiek aan te pakken is het weren van overlastgevers, in dit geval met name drugsgebruikers en -dealers. In dit kader kan tussen betrokken

partners (politie, gemeente, corporaties en zorginstellingen) een convenant 'screening aspirant-huurders' ondertekend worden, waarin afspraken gemaakt worden over het inzetten van de screening. Daarbij kunnen in een afgebakend gebied aspirant-huurders van woningen worden afgewezen als verwacht wordt dat zij overlast zullen veroorzaken.

De stadsmarinier wilde met deze nieuwe maatregel ook het Oude Westen behoeden voor nieuwe overlastgevers en besloot twee jaar geleden een dergelijk convenant voor het Oude Westen op te stellen. Hiervoor heeft hij samenwerking gezocht met de woningcorporatie Woonstad (toen de Nieuwe Unie) en de politie. Woonstad heeft ongeveer 80% van de woningen in het gebied in eigendom. Voor de uitvoering van het convenant moet Woonstad aspirant-huurders, via de gemeente, bij de politie melden, zodat deze de screening kan uitvoeren. De rol van Woonstad is hierin dus cruciaal, maar Woonstad was in eerste instantie intern verdeeld over het ondertekenen van het convenant. Er waren twijfels over de wenselijkheid van een nieuw overheidsoptreden. De stadsmarinier heeft in dit kader gesprekken gevoerd met zowel Woonstad, als de politie, om alle partijen te overtuigen van de noodzaak van het convenant. Ondanks de interne verdeeldheid bij Woonstad hebben alle partijen besloten om het convenant te ondertekenen.⁴

convenant screening van aspirant-huurders op overlast

Het convenant screening van aspirant-huurders maakt deel uit van het Actieplan Woonoverlast Rotterdam. Aspirant-huurders worden in delen van de stad gescreend op drugs en overlast en eventueel geweigerd om zich daar te vestigen. Onder aspirant-huurders vallen zowel nieuwe huurders als nieuwe medebewoners van bestaande huurders.

De screeningsgebieden worden in overleg tussen deelgemeente, politie en woningcorporatie vastgesteld. De woningcorporatie stuurt de gegevens van aspirant-huurders in een dergelijk gebied via de gemandateerde stadsmarinier naar de Regionale Inlichtingen en Opsporingsdienst (RIO) van de politie.

De RIO stuurt de bevindingen naar de stadsmarinier, die een advies opstelt:

- weiger de aspirant-huurder (rood);
- overweeg de aspirant-huurder het voordeel van de twijfel te geven en stel een huurcontract op met aanvullende voorwaarden of met bijzondere bepalingen (oranje);
- huisvest de aspirant-huurder op basis van een reguliere huurovereenkomst (groen).

In de praktijk wordt alleen het advies rood of groen afgegeven. De woningcorporatie krijgt geen informatie over de gronden van een eventuele afwijzing. Als de woningcorporatie afwijkt van het advies van de stadsmarinier, informeert deze de ketenpartners (zoals de deelgemeente).⁵

Het eerste jaar is het convenant door de huidige stadsmarinier getrokken. Met behulp van het convenant zijn in 2009 10 van de 220 kandidaten in het Oude Westen afgewezen. In 2010 zijn tot 1 juni twee van de 121 kandidaten afgewezen. Op basis van het convenant worden dus daadwerkelijk potentiële overlastgevers geweigerd. Het kan er bovendien voor gezorgd hebben dat aspirant-huurders bij voorbaat af hebben

⁴ Schriftelijke beantwoording vragen rekenkamer door Woonstad, 10 september 2010; door de stadsmarinier, 26 augustus 2010.

⁵ Gemeente Rotterdam, 'Uitvoeringsprogramma en gereedheidskist Woonoverlast Rotterdam', november 2009; schriftelijke reactie Woonstad op vragen van de rekenkamer, 22 juni 2010.

gezien van vestiging. Dit kan ook een verklaring zijn voor het verminderde aantal afwijzingen in 2010.

De screening wordt niet op alle nieuwe bewoners toegepast. In de wijk is veel maatschappelijke opvang. Op het moment dat ex-verslaafden ontslagen worden uit de opvang, worden zij geholpen bij het zoeken naar een zelfstandige woning. Deze plaatsing vindt buiten het reguliere systeem plaats en valt daarmee buiten het bereik van het convenant. Hierdoor was het tot voor kort mogelijk dat eventuele overlastgevers toch in de wijk geplaatst werden. Nadat de stadsmarinier een overleg met onder andere de GGD initieerde, is in het voorjaar van 2009 besloten om deze groep ex-verslaafden niet meer in het Oude Westen te huisvesten.

Doordat het instrument relatief kort geleden is ingezet zijn er nog weinig resultaten. Het effect op de overlast zal op langere termijn zichtbaar moeten worden.

alliantie West-Kruiskade

De West-Kruiskade heeft een slecht imago. Er is daardoor langere tijd nagedacht over het ontwikkelen van een afzonderlijk project speciaal voor deze straat. Dit is de alliantie West-Kruiskade geworden. De alliantie moet overlastgevende panden aanpakken, investeren in winkelpanden en de wijk economie versterken. Ook intensieve handhaving en toezicht zijn onderdeel van het pakket aan maatregelen.

Binnen de alliantie West-Kruiskade werken de corporatie Woonstad, de deelgemeente Rotterdam Centrum, de winkeliersvereniging, de voorzitter van de winkeliersvereniging en het college samen, met als doel:

- een betere veiligheidsbeleving van bewoners, ondernemers en bezoekers (gemeten in de jaarlijkse Veiligheidsindex);
- het revitaliseren van de lokale economie en de West-Kruiskade laten bijdragen aan een imagoversterking van het Oude Westen (gemeten in omzetcijfers van ondernemers en in een onderzoek naar de tevredenheid van bewoners);
- de zogenoemde economisch-culturele corridor laten profiteren van de unieke binnenstadsligging naast Rotterdam Centraal (gemeten in publieksstromen);
- het realiseren van een bovengemiddelde waardeestijging van het vastgoed (gemeten aan de hand van de WOZ-waarde).⁶

Voor de oprichting van de alliantie was hier nog niet voldoende besef van urgentie voor. De stadsmarinier heeft het belang van deze samenwerking bij de lokale stuurgroep Oude Westen op de agenda gekregen. Door overleg met belanghebbenden (bewoners, ondernemers, woningcorporaties, politie en de deelgemeente) is een visie ontwikkeld met betrekking tot de West-Kruiskade.

Uiteindelijk hebben de gemeente Rotterdam, Woonstad en de Centrumraad zich in januari 2010 uitgesproken om met een alliantie van de West-Kruiskade weer een veilig en aantrekkelijk woon- en winkelgebied te maken. Gezamenlijk investeren de partijen de eerste vier jaar negen miljoen euro in het gebied. Op dinsdag 19 januari 2010 ondertekenden Woonstad, de Centrumraad, de winkeliersvereniging, de voorzitter van de winkeliersvereniging en het college de samenwerkingsovereenkomst.

⁶ Gemeente Rotterdam, stichting Woonstad, Centrumraad Rotterdam. 'Samenwerkingsovereenkomst Alliantie West-Kruiskade', 15 november 2009.

Het effect van de werkzaamheden van de alliantie op de drugsoverlast in de wijk is nu nog niet te benoemen. De alliantie is echter wel tot stand gekomen en er is geld beschikbaar gesteld. De projectleider en de stadsmarinier geven aan via de ondernemers positieve signalen te ontvangen. Zij verwachten bovendien dat op termijn met het opknappen van de West-Kruiskade ook het subjectieve veiligheidsgevoel van bewoners zal verbeteren. Op dit moment ligt de subjectieve veiligheid nog steeds lager dan de objectieve veiligheid in het Oude Westen. Zoals we in paragraaf 2-2-1 aangaven, is het aantal meldingen van drugsoverlast tussen 2007 en 2009 gedaald, maar geven meer mensen aan vaak drugsoverlast te ondervinden.

Inhoudelijk heeft de stadsmarinier er voor gezorgd dat het onderdeel 'strategische aankopen' in de samenwerkingsovereenkomst werd opgenomen. Hierop komen we onder het cursieve kopje 'aankoop overlastgevend cafés' terug.

DOP-overleg

De vorige stadsmarinier heeft het zogenoemde DrugsOverlast en Prostituees-(DOP)-overleg opgestart. Hierin wordt de situatie rond de overlast in het Oude Westen en de hardnekkige overlastgevers besproken. Bij het DOP-overleg schuiven de PGA (persoonsgebonden aanpak)-coördinator van de politie en de diensten Stadstoezicht, Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe) aan. SoZaWe kan voor doorstroming naar werk zorgen, bijvoorbeeld bij de dienst Roteb, die werk- en leerplaatsen biedt. De huidige stadsmarinier is voorzitter. Hij zorgt ervoor dat er afspraken tussen partijen gemaakt worden en hij bewaakt de uitvoering ervan. Primair mobiliseert en faciliteert hij de samenwerking tussen de betrokken partijen.

inhoudsgericht handhaven

Tabel 2-3 toont de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij de aanpak van overlastgevend portieken en cafés.

tabel 1-3: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee handhavingsacties

norm	overlastgevend portieken	overlastgevend cafés
resultaat behaald?	portieken zijn afgesloten	cafés zijn gesloten, panden opgekocht en de panden hebben een nieuwe bestemming
inbreng, algemeen	urgentie creëren, samenwerking mobiliseren	urgentie creëren, kennis van gemeente
inbreng, eigen aan stadsmarinier	eigen financiële middelen	gezag door korte lijnen stadsbestuur

overlastgevend portieken

Aan de hand van 'Drugs in kleur'-schouwronde worden elk half jaar door Woonstad, de politie, het opbouwwerk, de Centrumraad en de stadsmarinier tezamen met een aantal bewoners de meest overlastgevend plekken in de wijk in kaart gebracht. Vervolgens wordt per plek door de betrokken partijen een aanpak afgesproken (zie kader).

drugs in kleur

Het project 'Drugs in kleur' is op initiatief van de Nieuwe Unie (nu Woonstad), de politie, SONOR (Stichting Onderneming Opbouwwerk Rotterdam) en de Centrumraad in samenwerking met een groep bewoners uit het Oude Westen gestart. Bewoners lopen gezamenlijk en op verschillende tijdstippen (ochtend, middag, avond en nacht) via drie routes door heel de wijk. Professionals van diverse organisaties lopen mee. Op de route registreren de bewoners aanwezigheid of sporen van drugsgebruik. Het lopen van de routes wordt 'schouwen' genoemd en de bezochte plekken 'schouwplekken'.

De bewoners geven op basis van waarnemingen de diverse plekken een kleur. Deze geeft aan hoe erg de overlast van de drugsproblematiek op de desbetreffende plek is. Groen is geen overlast, geel is beperkte overlast, oranje is duidelijke aanwezigheid van overlast, rood is ernstige overlast en paars staat voor excessieve overlast. Aan de hand van de kleuren wordt een overzichtskaart van de wijk gemaakt, waarin de overlastplekken in beeld zijn gebracht. Vervolgens maken de politie, Stadstoezicht, Roteb en de woningcorporatie aan de hand van de overzichtskaart afspraken over de aanpak van de problemen in de desbetreffende gebieden.⁷

Tijdens een schouw in 2008 is een aantal portieken van particuliere woningen als overlastgevende plek aangewezen. Deze portieken waren half open en vrij toegankelijke ruimten, die net buiten het bereik van de camera's vielen. Zij werden daarom veelvuldig gebruikt om te dealen. Zowel de politie als de stadsmarinier waren voorstander van het afsluiten van de portieken, zodat zij niet langer gebruikt konden worden door dealers en andere onbevoegden.

Het afsluiten van de portieken bleek niet onder de bestaande hotspotaanpak te vallen, waardoor er in eerste instantie geen budget voor beschikbaar was. De aanpak van deze overlastgevende plekken zou hierdoor vertraging oplopen. De stadsmarinier heeft vervolgens de aanpak van de portieken zelf samen met dS+V, de gemeentelijke dienst verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte, vormgegeven: hij heeft hiervoor aannemers benaderd die de portieken konden dicht en voor financiën gezorgd. Dit budget is gedeeltelijk door de deelgemeente beschikbaar gesteld en aangevuld door de stadsmarinier.

Uiteindelijk is door toedoen van de stadsmarinier een aantal portieken dat buiten het bereik van de camera's valt, afgesloten. Ook Woonstad heeft de portieken van eigen appartementencomplexen afgesloten. Door deze acties is het aantal plekken in de wijk waar zonder cameratoezicht gebruikt en verhandeld kan worden, verminderd.

overlastgevende cafés

Al geruime tijd waren er verschillende overlastgevende cafés bekend in het Oude Westen. De burgemeester kan, als er voldoende bewijslast bestaat om aan te tonen dat een café bijvoorbeeld betrokken is bij drugshandel, overgaan tot een sluiting van maximaal een jaar.

Het kan de politie veel tijd kosten om informatie voor bewijslast te vergaren. Vanwege deze investering wil de politie zeker zijn dat de burgemeester over zal gaan tot een

⁷ Stadsmarinier Oude Westen, 'Drugs in kleur. Project ter bestrijding van drugsoverlast, voor en door bewoners', mei 2005.

sluiting. Maar daarnaast zou de politie ook de garantie willen dat de overlast na dat jaar niet terugkomt. De stadsmarinier heeft daarop afspraken met de politie gemaakt om deze tijd vrij te maken om bewijslast te verzamelen. Deze afspraken zijn in het Actieprogramma Oude Westen opgenomen. Vervolgens heeft de politie door de cafés in de gaten te houden en door middel van speciale acties met cameratoezicht, voor vier cafés voldoende bewijslast kunnen verzamelen om deze vervolgens via de bestuursrechter of op bestuursrechtelijke wijze aan te pakken.

Uiteindelijk resulteerde dit in een door de burgemeester gelaste sluiting van vier overlastgevende cafés. Het gaat hier om de cafés 'Moonlight' (1e Middellandstraat 34), 'Café Bar Pappie' (1e Middellandstraat 5), 'Zes rondjes' (1e Middellandstraat 16) en 'Café Nelis' (Tiendplein 12). Tabel 2-4 geeft een overzicht van deze cafés, de grond voor de getroffen bestuurlijke maatregel en wat er vervolgens mee is gebeurd.

tabel 1-4: aanpak overlastgevende cafés

café	grond voor bestuurlijke maatregel	eigendom alliantie(partners)	nieuwe functie
Moonlight	Opiumwet	kopen niet mogelijk gebleken	-
Pappie	Opiumwet	opgekocht door Woonstad	nog geen nieuwe functie
Zes rondjes	BIBOB	opgekocht door Woonstad	projectteam West-Kruiskade
Nelis	Opiumwet	eigendom van Woonstad	tijdelijk een bloemist

De stadsmarinier heeft de problematiek van deze overlastgevende cafés meerdere keren geagendeerd bij de Stuurgroep Veilig, teneinde commitment te krijgen voor de aanpak van deze panden. Uit e-mail correspondentie blijkt dat hij, door middel van zijn gezaghebbende positie, via het OBR dit commitment heeft gekregen. Hierdoor heeft hij kunnen regelen dat deze panden opgekocht konden worden.

Zo zouden twee overlastgevende panden, 'Pappie' en 'Zes rondjes', eerst door het OBR worden opgekocht en naderhand worden overgenomen door Woonstad. De onrendabele top zou 50/50 gedeeld worden door Woonstad en het OBR. Deze constructie is op 6 oktober 2009 door de stadsmarinier in de Stuurgroep Veilig aan de orde gesteld, waarna B en W op 27 oktober 2009 besloten geld beschikbaar te stellen voor het aankopen van deze twee overlastgevende panden. De onrendabele top⁸ wordt bekostigd uit ISV3 gelden (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2010-2014). Door bij te dragen aan de onrendabele top kon het proces van aankoop bespoedigd worden.

⁸ De onrendabele top is een investering die (naar alle waarschijnlijkheid) niet terugverdiend zal worden.

foto 1-1: the Flowerman, voorheen café Nelis

Café Moonlight is uiteindelijk niet opgekocht, omdat de vraagprijs te hoog bleek. Het pand staat momenteel leeg en het lijkt erop dat het café geen doorstart zal maken. Café Nelis was op het moment van sluiting eigendom van Woonstad.

Na de aankoop van de panden wilde de stadsmarinier zorgen voor 'goede ondernemers' in de panden. Ook hier werken de stadsmarinier en Woonstad samen. De stadsmarinier volgt als aanjager de uitvoering en informeert naar de voortgang. In het oude café Nelis zit nu tijdelijk een bloemist, the Flowerman (zie foto 2-1), en in het voormalige café Zes Rondjes zit nu het wijkcentrum Oude Westen. Voormalig café Pappie wordt momenteel gerenoveerd. Er is nog geen nieuwe bestemming voor gevonden.

Vanuit de alliantie worden ook gesprekken gevoerd met een aantal publiekstrekkingen die zich mogelijk in een van de cafés en bij de West-Kruiskade zullen vestigen. Deze publiekstrekkingen moeten het imago van de Kruiskade en indirect de veiligheid verbeteren. Het is op het moment nog niet zeker of en zo ja, welke, publiekstrekkingen zich zullen vestigen. Er zijn recent twee studies afgerond naar de mogelijkheden. Hier zijn nog geen resultaten van bekend. De stadsmarinier volgt deze gesprekken.

Met de sluiting van de cafés waar drugsoverlast was, is de drugsoverlast op die plek verdwenen. De verwachting dat de overlast zich naar de straat zou verplaatsen is niet uitgekomen,⁹ waarschijnlijk door het cameratoezicht op de West-Kruiskade.

⁹ Interview procesregisseur project West-Kruiskade, 2 juni 2010.

inhoudsgericht toezicht

Tabel 2-5 toont de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij twee op toezicht gerichte acties.

tabel 1-5: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee op toezicht gerichte acties

norm	cameratoezicht Nieuwe Binnenweg	toezicht winkelcentrum De Kruisboog
resultaat behaald?	toestemming ligt er, camera's zijn nog niet opgehangen	afspraken zijn gemaakt
inbreng algemeen	kennis van gemeente, kennis van maatregelen	samenwerking mobiliseren en faciliteren
inbreng, eigen aan stadsmarinier	korte lijnen stadsbestuur, extra middelen	onorthodox, extra middelen

uitbreiding cameratoezicht op Nieuwe Binnenweg

Rond 2008 is er drugsoverlast rondom de Nieuwe Binnenweg gesignaleerd. Uit onder meer politiecijfers blijkt daar een toename van de overlast (zie tabel 2-6).

Deze overlast is een gevolg van de plaatsing van de camera's op andere plekken in de wijk. Zo wordt bijvoorbeeld vanaf 2003 rondom de West-Kruiskade gebruik gemaakt van cameratoezicht. Daar is het aantal overlastmeldingen, net als in het hele Oude Westen, sinds 2008 gedaald, terwijl dat aantal op de Nieuwe Binnenweg en de Mathenesserlaan juist is gestegen (zie tabel 2-6). Daar hangen géén camera's.¹⁰

tabel 1-6: drugs- en drankoverlastmeldingen in het Oude Westen

	West-Kruiskade en 1 ^e Middellandsstraat	Nieuwe Binnenweg en Mathenesserlaan	Oude Westen
jan. t/m okt. 2008	30	6	107
jan. t/m okt. 2009	18	31	94

Om deze nieuw ontstaande overlast te verminderen is op initiatief van de stadsmarinier een nieuwe aanvraag voor cameratoezicht gedaan. De aanvraag richt zich op extra camera's op de Nieuwe Binnenweg. Camera's zouden hier extra zicht bieden op onveilige plekken. De korte lijnen met het stadsbestuur hebben de aanvraag sterk bespoedigd.

¹⁰ De rekenkamer beschikt niet over het aantal overlastmeldingen op de Korte Bajonetstraat.

cameratoezicht

De gemeente maakt sinds 2000 gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte als instrument om de openbare orde te handhaven. Het cameratoezicht heeft een preventieve werking en maakt het ook mogelijk om drugsdealers op heterdaad aan te houden. Camerabeelden worden namelijk 24 uur per dag live bekeken door Stadstoezicht. Incidenten worden, als het nodig is, direct doorgegeven aan de politiemeldkamer. Daarmee onderscheidt cameratoezicht zich van camerabewaking. Bij het laatste worden beelden alleen achteraf en indien nodig bestudeerd. De eerste wijk in Rotterdam waar camera's voor cameratoezicht werden opgehangen is het Saftlevenkwartier in het Oude Westen.

Voordat overgegaan wordt tot cameratoezicht moet een aantal zaken duidelijk gemaakt worden, zoals de noodzaak tot het handhaven van de openbare orde en de noodzaak van cameratoezicht daarbij. Hiervoor is in 2005 een checklist ontwikkeld. Als er aan de punten op de checklist wordt voldaan, kan een deelgemeente cameratoezicht in een bepaald gebied bij de Adviesgroep Cameratoezicht aanvragen. Ook de stadsmarinier en de politie kunnen dit doen, mits hun aanvraag gesteund wordt door de deelgemeente. Om de aanvraag te doen moet het Bestuurlijk Justitieel Overleg (BJO) een positief advies hebben gegeven. In het BJO zitten de deelraadvoorzitter, de districtschef van de politie en het teamhoofd van het regioteam van Justitie van het desbetreffende gebied.

In de adviesgroep zijn de gemeente, de politie, het openbaar ministerie, de Stadstoezicht en regiogemeenten vertegenwoordigd en wordt voorgezeten door de directie Veiligheid. De adviesgroep adviseert de driehoek (burgemeester, politiecommandant of officier van justitie) over de aanvraag. Bij een positief advies wordt de aanvraag op de agenda van de driehoek geplaatst. Na een positief oordeel van de driehoek stelt de burgemeester het cameratoezicht in.

De camera's bij de Nieuwe Binnenweg zijn nog niet opgehangen, waardoor het effect van het cameratoezicht nog niet zichtbaar is. De camera's die elders in de wijk zijn opgehangen blijken echter wel tot een vermindering van de overlast op die plekken te leiden. Ook gaven ondernemers van de Nieuwe Binnenweg aan direct het effect te merken van een tijdelijke project met mobiele camera's.¹¹ Het is daarmee aannemelijk dat het cameratoezicht het gewenste effect zal sorteren.

toezicht winkelcentrum De Kruisboog

In het najaar van 2009 klaagden winkeliers in het winkelcentrum De Kruisboog aan de 1^e Middellandstraat over drugsoverlast in en bij hun complex. Naar aanleiding daarvan heeft de stadsmarinier de winkeliers in een vergadering bijeen geroepen. Hierin zijn afspraken gemaakt over door alle partijen te nemen maatregelen.

Zo hebben de winkeliers toegezegd om wat betreft de beveiliging meer onderling samen te werken. De eigenaar van het gebouw heeft gezorgd voor camera's. De ruimte is geveerd en van betere verlichting voorzien. Deze maatregelen namen echter enige tijd in beslag. Bij wijze van (onorthodoxe) wederprestatie heeft de stadsmarinier tot die tijd uit eigen middelen de inhuur van een veiligheidsdienst bekostigd. De effecten van de inzet zijn niet bekend.

¹¹ Observatie rekenkamer, 8 juli 2010.

2-3 afname probleem en borging aanpak

2-3-1 afname probleem

De verwachting is dat de drugsproblematiek in het Oude Westen nog lange tijd zal bestaan. De overlast is in de overgelopen jaren wel afgenomen, maar nog niet tot een aanvaardbaar niveau.

De laatste jaren is de aanpak in het Oude Westen over de gehele linie veranderd. Voorheen werd er vooral geïnvesteerd op het gebied van toezicht en handhaving, nu wordt hiernaast ook ingezet op een meer structurele oplossing van het probleem, zoals begeleiding naar zorg of werk via het DOP-overleg. Gelijktijdig is de problematiek volgens betrokken partijen en volgens de objectieve veiligheidscijfers verminderd.

In het eerste kwartaal 2010 zijn minder meldingen van drugsoverlast binnen gekomen. Van januari tot en met april 2009 waren er 24 meldingen van drugsoverlast, januari tot en met april 2010 zijn dat er pas 15. Ook de Veiligheidsindex 2010¹² toont een afname van het aantal drugsmeldingen (165 meldingen in 2007, 120 in 2008 en 106 in 2009). De daling hangt waarschijnlijk samen met een vermindering van de overlast, doordat de drugshandel verminderd is of van straat naar binnen is verplaatst. Vanwege de investering van de stadsmarinier en de overige betrokken partners in de contacten met ondernemers en bewoners acht de rekenkamer de kans niet groot dat er sprake is van meldingsmoeheid bij bewoners en/of ondernemers.

Ten opzichte van 2007 ervaren mensen in 2009 meer drugsoverlast in het Oude Westen. Maar het percentage dat vaak overlast ervaart is ten opzichte van 2008 met 10% verminderd.

tabel 1-7: buurtprobleem drugsoverlast

	2007	2008	2009
Oude Westen	28,7% vaak	47,3% vaak	37,3% vaak

De algehele score op de Veiligheidsindex laat een positieve stijging zien. Het Oude Westen was volgens de index in 2008 een onveilige wijk, in 2009 is de wijk gestegen naar probleemwijk. Toch bestaat er nog steeds drugsoverlast in het Oude Westen.

De aandacht voor de drugsoverlast op de West-Kruiskade heeft een verschuiving zichtbaar gemaakt richting de Nieuwe Binnenweg. Nu ook daar extra inzet wordt gepleegd is het de vraag of de overlast weer zal verplaatsen. Ook blijkt dat cameratoezicht de subjectieve veiligheid verhoogt. De overlast zal met andere woorden niet geheel verdwijnen, doordat er verplaatsing optreedt, maar de overlastervaring is in de omgeving verminderd.

2-3-2 borging

De aanpak is nog niet geborgd, waardoor de inzet van de stadsmarinier volgens betrokken partners nodig blijft.

¹² Gemeente Rotterdam, 'Veiligheidsindex 2010: Meting van de veiligheid in Rotterdam', februari 2010.

Het woningconvenant voor de screening van aspirant-huurders kan nu door woningcorporaties in de gehele stadsregio ingezet worden en wordt niet langer getrokken door de stadsmarinier Oude Westen. Ook het project ter verbetering van de West-Kruiskade is de komende jaren met een convenant geborgd. Toch geven de partners in het algemeen aan dat de volledige aanpak op dit moment nog niet geborgd is. Volgens de stadsmarinier is het van belang dat er voorlopig gelijktijdig ingezet wordt op het zogenoemde IWAP (integraal wijkactieprogramma, opgesteld door de gebiedsmanager van de deelgemeente Rotterdam Centrum), de alliantie West-Kruiskade en toezicht en handhaving.

Voorlopig blijft de stadsmarinier volgens de partners en de stadsmarinier zelf belangrijk door het maken van verbindingen en het aanjagen van de partners. De stadsmarinier verwacht dat zijn inzet nog minimaal twee jaar nodig zal zijn. Dit is ook de indruk van de andere betrokken partners. Na een aantal jaren kan de aanpak van het probleem volgens de stadsmarinier overgedragen worden aan de gebiedsmanager van de deelgemeente Rotterdam Centrum.¹³

¹³ Interview politie, 21 april 2010; stadsmarinier, 7 april 2010 en procesregisseur project West-Kruiskade, 2 juni 2010.

3 overlast op tramlijn 2 op Zuid

3-1 inleiding

Tramlijn 2 is de enige tramlijn die geheel op Zuid ligt. De lijn loopt van Charlois, via Feijenoord naar IJsselmonde en wordt geëxploiteerd door de RET.

figuur 2-1: tramlijn 2¹⁴

Lange tijd is er overlast geweest op tramlijn 2. De RET pleegt om die reden vanaf 2001 extra inzet op de lijn.¹⁵ Een veelvoorkomend probleem is dat reizigers weigeren te betalen. Dit kan leiden tot agressie, bedreiging en geweld. Vooral het spugen naar conducteurs en trambestuurders wordt als zeer beledigend en vernederend, en daardoor als zeer ingrijpend, ervaren.

In de maanden oktober tot december 2007 heeft een groep van 70 tot 100 jongeren een aantal keren op een stilstaande tram ingeslagen. Na deze incidenten zijn extra maatregelen getroffen. Door politie en COV's (controleurs openbaar vervoer) van de RET¹⁶ mee te laten rijden met de tram werd het rustiger, maar de geweldsproblemen zetten zich door in de eerste maanden van 2008.

Op 4 februari 2008 vernielde een groep scholieren de ramen van een tram op tramlijn 2. Het personeel van de tramlijn legde in reactie het werk neer. Na deze actie van het personeel heeft de ondernemingsraad van de RET aangegeven dat zij wil dat de

¹⁴ www.ret.nl, bezocht op 23 juli 2010.

¹⁵ Brief van B en W aan gemeenteraad betreffende de evaluatie OV-verbod op tramlijn 2, 22 juni 2009.

¹⁶ Een buitengewoon opsporingsambtenaar openbaar vervoer (BOA) in burger.

politiek ingrijpt. Het probleem met de jeugd kon niet langer gezien worden als louter een probleem van de RET.¹⁷

Op 7 februari 2008 zijn tijdens de behandeling van de actualiteiten in de gemeenteraad vragen gesteld aan B en W over de incidenten op tramlijn 2. Daarbij heeft de burgemeester toegezegd om de raad te informeren over de juridische mogelijkheden om bepaalde overlastgevers een OV-verbod op te leggen.

OV-reis-verblijfsverbod

Het OV-reis-verblijfsverbod, ook wel OV-verbod, is een middel om onaanvaardbaar gedrag van reizigers tegen te gaan. Onder OV-verbodwaardige gedragingen valt: 'beledigen/spugen naar/tegen personeel, bedreiging, geweld tegen personen en gewelddadige vernielingen tijdens de exploitatie met een dreigend en/of intimideren karakter.'

Het OV-verbod houdt in dat een reiziger gedurende een periode van minimaal twee en maximaal acht weken geen toegang heeft tot een bepaalde lijn. Het is opgebouwd uit een reis- en een verblijfsverbod en wordt opgelegd op basis van de Wet Personenvervoer 2000 (WPV). Een reisverbod is een verbod om gedurende een bepaalde periode gebruik te maken van een of meerdere vormen van openbaar vervoer, te weten bus, tram en metro. Het verbod kan variëren van een algemeen OV-verbod dan wel worden beperkt tot een of meerdere lijnen van een of meerdere vormen van openbaar vervoer.

Bij een verblijfsverbod is het verboden om zich gedurende een bepaalde periode te bevinden in of in de onmiddellijke nabijheid van een station, halteplaats, of een andere bij het openbaar vervoer behorende voorziening en de daarbij behorende perrons, trappen, tunnels en liften.¹⁸

Ook de directieraad Veilig en de Stuurgroep Veilig hadden de incidenten van tramlijn 2 in deze periode op de agenda staan. De stuurgroep besloot hier om de regie bij de stad te houden en voor deze taak een stadsmarinier in te zetten.

De stadsmarinier die in Feijenoord actief was, is benaderd voor deze taak. De meeste incidenten vonden in de deelgemeente Feijenoord plaats. Hier werd dan ook de meeste urgentie gevoeld. De deelgemeente had rond dezelfde tijd een eigen stuurgroep, het Platform Veiligheid Lijn 2, opgezet om de voortgang van de aanpak van de overlast op tramlijn 2 te bewaken. Hier kon de stadsmarinier bij aansluiten.

3-2 aanpak van het probleem

3-2-1 probleemanalyse en doel

De problematiek van tramlijn 2 is in gezamenlijkheid in het Platform Veiligheid Lijn 2 bestudeerd. Zodra de overlast is verminderd en de belangrijkste handhavingsarrangementen zouden zijn ingezet, zou de stadsmarinier afstand kunnen nemen.

Bij aanvang van de inzet van de stadsmarinier was het probleem al door betrokkenen in de Stuurgroep Veilig, directieraad Veilig en het Platform Veiligheid Lijn 2 in kaart

¹⁷ RTV Rijnmond, 'Extra beveiliging op tramlijn 2', 5 februari 2008.

¹⁸ RET, 'Convenant openbaarvervoersverbod tramlijn 2', juni 2008.

gebracht en zowel op deelgemeentelijk als stedelijk niveau op de agenda gezet. De burgemeester had de raad toegezegd de maatregelen om de overlast aan te pakken in kaart te brengen en de mogelijkheden voor het OV-verbod te bekijken.¹⁹ Het doel van de aanpak is in de Stuurgroep Veilig bepaald, namelijk het verminderen van de overlast op tramlijn 2 en het ontwikkelen van een OV-verbod.

De stuurgroep heeft het platform de opdracht gegeven om onder regie van de stadsmarinier het probleem verder te analyseren. Een probleem bij de aanpak is dat de tramlijn door drie deelgemeenten en meerdere politiedistricten loopt. Hierdoor is er veel afstemming over de aanpak nodig. Zodra dit tot stand is gekomen is en de overlast verminderd is, is de inzet van de stadsmarinier niet langer nodig.

3-2-2 acties en geboekte resultaten

Tijdens de inzet van de stadsmarinier is het convenant OV-verbod voor tramlijn 2 tot stand gekomen. Daarnaast zijn in het Platform Veiligheid Lijn 2 andere maatregelen ontwikkeld en gerealiseerd.

De stadsmarinier heeft de urgentie onder de partners voor het probleem vergroot en heeft in korte tijd kunnen faciliteren dat de aanpak op papier kwam en uitgevoerd werd. Hij heeft daarnaast, door zijn korte lijnen naar het stadsbestuur en met extra financiële middelen, voor kunnen zorgen dat het cameratoezicht uitgebreid werd.

De maatregelen die zijn ingezet om de problemen op tramlijn 2 te doen afnemen of te voorkomen zijn voortgekomen uit gezamenlijk overleg in het platform. Tabel 3-1 toont de verschillende maatregelen, verdeeld naar type actie van de stadsmarinier.

tabel 2-1: aanpak stadsmarinier overlast tramlijn 2

type actie	actie stadsmarinier
procesgericht	regie Platform Veiligheid Lijn 2 bijdrage aan totstandkoming convenant OV-verbod betrekken scholen
inhoudsgericht toezicht	bijdrage meer toezichthouders bij en in de tram plaatsen camera's
inhoudsgericht overig	bijdrage aan individuele aanpak jongeren

Hierna worden de acties van de stadsmarinier achtereenvolgens beschreven.

procesgericht

Tabel 3-2 toont de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij verschillende procesgerichte acties. Deze worden vervolgens per actie uitgewerkt.

¹⁹ Brief van burgemeester aan de commissie Bestuur, Veiligheid en Middelen betreffende toezegging samenvatting maatregelen incidenten tramlijn 2, 20 maart 2008

tabel 2-2: resultaten en inbreng drie procesgerichte acties stadsmarinier

norm	regie Platform Veiligheid Lijn 2	bijdrage aan totstandkoming convenant OV-verbod	betrekken scholen
resultaat behaald	aanpak is tot stand gekomen	convenant is tot stand gekomen	scholen zijn betrokken en hebben een deel van de aanpak verzorgd
inbreng, algemeen	urgentie hoog houden, faciliteren samenwerking	urgentie hoog houden, faciliteren samenwerking	mobiliseren samenwerking
inbreng, eigen aan stadsmarinier	korte lijnen naar B en W	gezag door korte lijnen naar B en W	gezag door korte lijnen naar B en W

regie Platform Veiligheid Lijn 2

Na de beslissing van de Stuurgroep Veilig om de regie centraal te houden, heeft de stadsmarinier de regie van het Platform Veiligheid Lijn 2 van de deelgemeente overgenomen. In dit platform werd de aanpak van de overlast besproken en gemonitord. De stadsmarinier zorgde ervoor dat de drie deelgemeenten en de gemeente Rotterdam die bij de aanpak betrokken waren geëngageerd bleven. Daarnaast bracht hij als lid van het platform, net als de overige deelnemers, nieuwe maatregelen en initiatieven in.

De overige deelnemers waren de deelgemeente Feijenoord, een gebiedsmanager, de sectiechef Veiligheid van de RET en twee wijkteamchefs van de politie. Ook de deelgemeente Charlois en het politiewijkteam Charlois werden bij het overleg betrokken. Het politiewijkteam Feijenoord nam waar voor de deelgemeente en wijkpolitie IJsselmonde. In het overleg zaten politiemedewerkers van zowel het district dat overlappend is met de deelgemeentegrenzen van Feijenoord als het district dat overeenkomt met de deelgemeente Charlois.

convenant OV-verbod tramlijn 2

Zoals aangegeven had de burgemeester bij de raad aangekondigd de mogelijkheden voor een OV-verbod te bestuderen. Een OV-verbod is een verbod dat wordt opgelegd om mensen te weren uit het openbaar vervoer (zie het kader in 3-1). Om een dergelijk verbod te kunnen uitwerken is de Werkgroep OV-verbod geïnstalleerd. Deze werkgroep stond onder voorzitterschap van de directeur Exploitatie van de RET. Daarnaast namen de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de directie Veiligheid deel.

De werkgroep had als taak om met voldoende draagvlak en mandaat het OV-verbod op een juridisch correcte wijze uit te (doen) werken en de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van een dergelijk verbod te (doen) toetsen en realiseren. De stadsmarinier kon via de medewerker van de directie Veiligheid de aanpak aansturen, bijvoorbeeld door het meegeven van kaders en ideeën.

Als resultaat van de inspanningen van de werkgroep is een convenant opgesteld. Op 1 juni 2008 hebben de RET, de gemeente Rotterdam, het OM, de politie en Group 4 Securicor (een beveiligingsbedrijf) het Convenant Openbaarvervoersverbod Tramlijn 2 ondertekend. In dit convenant is vastgelegd dat gemeente, politie, OM en RET

samenwerken om de oplegging, uitvoering en handhaving te kunnen effectueren. De RET was vervolgens verantwoordelijk voor het toepassen van het verbod. Zodra een opsporingsambtenaar (een zogenoemde BOA) van de RET een overtreding ziet, houdt deze de pleger aan en draag hem over aan de politie. Deze zal een proces-verbaal opmaken. Vervolgens reikt de RET het OV-verbod uit.

Aangezien het OV-verbod aanvankelijk ingezet werd om de overlast met jongeren aan te pakken, heeft de communicatieadviseur van de RET bedacht om het OV-verbod via Youtube en Hyves onder de aandacht van deze doelgroep te brengen. De toenmalige burgemeester Opstelten is hiervoor benaderd.

figuur 2-2: beeld uit youtubefilm over OV-verbod

Het OV-verbod is meerdere keren uitgedeeld. Uit de evaluatie van de RET blijkt dat er tussen 1 juni 2008 en 31 maart 2009 dertien OV-verboden opgelegd zijn aan reizigers van tramlijn 2.

betrekken scholen

De daders van het incident op 4 februari 2008, waarbij de ramen van een tram sneuvelden, zijn opgespoord. Het bleken scholieren te zijn, waarvan een groot deel afkomstig van twee scholen. De stadsmarinier heeft de schooldirecteuren van deze scholen uitgenodigd voor een oriënterend gesprek, om zo hen te betrekken bij de aanpak van de tramoverlast. Tijdens dit gesprek zijn afspraken gemaakt tussen de stadsmarinier en de scholen over de rol van de laatste.

Zo zijn de directeuren als resultaat van dit overleg het gesprek aangegaan met de leerlingen. Hierbij is de ernst van de problematiek aangekaart. Zo is er bijvoorbeeld benadrukt dat er bij aanhoudende problemen geen trams meer zullen rijden. Daarnaast hebben de scholen door middel van brieven de ouders op de hoogte gesteld van de overlast.

Ook werden in het platform verschillende oplossingen aangedragen waar de scholen een bijdrage aan konden leveren. Zo gaf de RET aan dat de scholen de schooltijden meer konden spreiden. Een grotere spreiding van schooltijden zou ervoor kunnen zorgen dat de scholieren niet allemaal op één moment uit school komen, waardoor er geen grote groepen tegelijkertijd de tram in zouden stappen. Hoe groter de concentratie jongeren, hoe groter de kans op overlast, zo was de gedachte.

In het zogenoemde VOS (veilig op school)-overleg zijn de schooltijden in kaart gebracht. Dit overleg werd door de deelgemeente georganiseerd om allerlei aspecten met betrekking tot de veiligheid op scholen te bespreken. Scholen, de deelgemeente, de politie en de RET namen er deel aan. Het VOS-overleg werd ook gebruikt om de afspraken uit het Platform Veiligheid Lijn 2 periodiek te communiceren naar de scholen. Ook zijn er afspraken gemaakt met de scholen met betrekking tot aanpak van de overlast.

Bij de bespreking van de schooltijden in het VOS-overleg bleek echter dat de schooltijden zodanig gespreid waren dat deze niet voor de gesignaleerde grote groepen scholieren konden zorgen.²⁰ Dit betekende dat de scholieren elkaar opwachtten om vervolgens samen problemen op de tram te maken. Desondanks zou de school met de meeste overlastgevende scholieren de schooltijden aanpassen door deze nog meer te spreiden.

Ook werd in het VOS-overleg geconstateerd dat de halte van het eigen scholierenvervoer van een school dichtbij de halte van tramlijn 2 stond. Hierdoor clusterde de groep wachtenden zich bij de RET-halte. Er zijn tussen het platform en de school afspraken gemaakt over het verplaatsen van deze halte.

In navolging van een voorstel van een schooldirecteur is in het VOS-overleg verder afgesproken met de scholen dat de scholen zelf bij het uitgaan van de lessen toezicht houden op hun schoolpleinen. Om dit te kunnen bekostigen heeft de deelgemeente met JOS een voorstel ingediend bij de directie Veiligheid voor de bekostiging van twee toezichthouders voor een periode van twee jaar. Deze hielden toezicht op de pleinen, liepen met scholieren mee naar de haltes en reisden mee tot de metro Maashaven.

De school met de meeste overlastgevers bleek echter de afspraken die in de verschillende overleggen gemaakt werden niet na te komen.²¹ De school had op dat moment een nieuw bestuur en grote financiële problemen, waardoor het toezicht op het nakomen van de afspraken niet voldoende was. Op het moment dat duidelijk werd dat de afspraken niet nagekomen werden, heeft de stadsmarinier gebruik gemaakt van zijn korte lijnen naar het stadsbestuur, door de directeur van de betreffende school op het stadhuis uit te nodigen. Hier had hij, samen met de directeur JOS een gesprek met deze directeur over het verplaatsen van de halte, het spreiden van de schooltijden en de toezicht op de pleinen. Door deze aanpak heeft de school alsnog de maatregelen uitgevoerd.

²⁰ Interview deelgemeente Feijenoord, 26 april 2010.

²¹ Interview deelgemeente Feijenoord, 26 april 2010.

inhoudsgericht toezicht

Tabel 3-3 toont de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij twee acties gericht op versterking van het toezicht.

tabel 2-3: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee op toezicht gerichte acties

norm	bijdrage aan meer toezichthouders bij en in de tram	bijdrage plaatsen camera's
resultaat behaald?	meer toezichthouders	camera's in en buiten de tram zijn geplaatst
inbreng, algemeen	faciliteren van samenwerking	kennis van de gemeente
inbreng, eigen aan stadsmarinier	gezag door korte lijnen naar stadsbestuur	extra financiële middelen, onorthodoxe aanpak

toezichthouders bij en in de tram

Op verzoek van het platform is in kaart gebracht hoeveel toezichthouders beschikbaar gesteld konden worden om toezicht in de trams en op de perrons te houden. Hieruit bleek dat de politie niet meer capaciteit vrij kon maken voor de tramlijn, terwijl dit wel wenselijk was voor de invoering van het OV-verbod.

De stadsmarinier heeft vervolgens geprobeerd om door een aanpassing in de prioritering van de politie ervoor te zorgen dat er geschoven werd met de bestaande capaciteit. Hierdoor kon er langs de tramlijn toch meer toezicht gehouden worden (ten koste van andere locaties). Door de positie van de stadsmarinier heeft hij dit kunnen opschalen. Door contact op te nemen met de leiding bij de politie is het gelukt om de prioriteit van de politie aan te passen.

Door de verschuiving van prioriteiten kwam er een verhoogde inzet van de politie in de trams en op de haltes. Hiervoor zetten zij in het begin onder andere het zogenoemde ROG (regionaal ondersteuningsteam) in.²²

camera's

Op het traject van tramlijn 2 bestond een behoefte aan cameratoezicht en -bewaking. Dit betekende dat er camera's in de trams en op de perrons moesten komen. De tramtoestellen op het traject van tramlijn 2 waren niet uitgerust met camera's. De RET had echter nieuwe toestellen met geïntegreerde camera's besteld, die op korte termijn op het traject ingezet zouden worden. Met de nieuwe trams in het vooruitzicht, wilde de RET niet investeren in het plaatsen van camera's in de oude trams.

Om camera's op de perrons te krijgen heeft de stadsmarinier de procedure gestart en versneld doorlopen. Allereerst heeft hij vooraf de voorwaarden voor cameratoezicht onderzocht. Zo heeft hij via zijn contacten en kennis van de gemeente ervoor gezorgd dat er een plek beschikbaar was bij cameratoezicht, waar de beelden 24 uur per dag bekeken zouden worden. Daarnaast heeft hij er via zijn contacten bij Gemeentewerken voor gezorgd dat er een toezegging van Gemeentewerken lag om de kabels aan te leggen. De stadsmarinier heeft hierbij ook eigen financiële middelen ingebracht.

²² Interview RET, 22 april 2010.

effectueren cameratoezicht

De burgemeester kan op basis van een aanvraag door een deelgemeente besluiten om over te gaan tot cameratoezicht in een bepaald gebied. Vervolgens wordt door een aannemer, de deelgemeente en de politie bekeken waar de camera's komen. De aannemer is als externe partij verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud. Na de bepaling van locatie worden er vergunningen aangevraagd bij Gemeentewerken om de kabels te mogen leggen. Na de verlening van de vergunningen kan begonnen worden met de graafwerkzaamheden.

Naast deze procedure moeten er afspraken gemaakt worden met de elektriciteitsleverancier en met de Voorziening tot Samenwerking Politie Nederland. Dit is een landelijk onderdeel van de politie dat korpsen ondersteunt in techniek en beheer en dat ervoor zorgt dat het camerasignaal op het interne netwerk van de politie komt.

Als laatste wordt een aanwijzingsbesluit met betrekking tot het besluit tot cameratoezicht in het gemeenteblad geplaatst, waarop bezwaar mag worden gemaakt. In totaal duurt het gehele proces 27 weken.²³

Toen aan de voorwaarden voor cameratoezicht werd voldaan, is de stadsmarinier met een onorthodox voorstel gekomen. Hij heeft tijdens een speciaal voor de tramlijn belegde directieraad²⁴ de RET een voorstel gedaan: als voorwaarde voor het plaatsen van de camera's gold dat de RET camera's in hun oude trams zouden ophangen. Ook al had de RET in eerste instantie besloten om te wachten met het plaatsen van camera's tot de nieuwe toestellen zouden komen, heeft de RET tijdens de directieraad met de partners afgesproken dat zij toch camera's in de oude trams zouden plaatsen.

inhoudsgericht overig

Tabel 3-4 toont de inbreng en resultaten van de stadsmarinier bij twee acties, gericht op de bestrijding van de oorzaken van de tramoverlast.

tabel 2-4: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee acties, gericht op oorzaken overlast

norm	bijdrage aan individuele aanpak jongeren
resultaat behaald?	jongeren zijn benaderd
inbreng, algemeen	nee
inbreng, eigen aan stadsmarinier	gezegd door korte lijnen naar B en W

individuele aanpak jongeren

Er is een jeugdoverleg en een DOSA-overleg (Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak) waar individuele overlastgevers in kaart worden gebracht en waar met alle betrokken partners per jongere een gezamenlijke aanpak wordt uitgestippeld. Deze overleggen worden getrokken door de deelgemeente.

²³ Schriftelijke reactie directie Veiligheid, 27 juli 2010.

²⁴ De directeur van de RET, directeur van de directie Veiligheid, de plaatsvervangend korpschef van de politie en de plaatsvervangend hoofdofficier van justitie.

In een aantal gevallen zijn jongeren door de jeugdoverlegcoördinator, de wijkteamchef en de stadsmarinier thuis bezocht. Ook is er een enkele keer voor gekozen om ouders op het deelgemeentekantoor uit te nodigen. Deze jongeren zitten in een speciaal traject waarin hun voortgang wordt gevolgd door de DOSA-medewerkers. Deze voortgang wordt maandelijks besproken binnen het DOSA-overleg. Zowel de deelgemeente als de stadsmarinier geven aan dat uit deze maandelijks gesprekken is gebleken dat deze acties effectief waren. De rekenkamer heeft deze rapportages niet gecontroleerd.

DOSA

De Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak (DOSA) heeft tot doel om een sluitende aanpak te realiseren, om 'shopgedrag en rondpompen van risico- en probleemjongeren te voorkomen. Daarnaast richt de DOSA zich op het tegengaan en het bestrijden van hinderlijk en overlastgevend gedrag onder jongeren.'

De DOSA is een vroegtijdige, gecoördineerde en effectieve aanpak gericht op jongeren tot 23 jaar met een meervoudige problematiek. Deze problemen kunnen betrekking hebben op omstandigheden in het gezin, huisvesting, gezondheid, school, werk, vrije tijd, financiën, politie of justitie.

In de aanpak heeft de DOSA-regisseur een centrale rol. Bij hem of haar komen de signalen over risicojongeren binnen en worden de signalen vervolgens uitgezet naar de relevante voorzieningen of instanties. Daarbij wordt er afstemming gezocht tussen de verschillende betrokken actoren, zoals deelgemeentelijke welzijnsinstanties, de jeugdzorgketen en justitie.²⁵

3-3 afname probleem en borging aanpak

3-3-1 afname probleem

De problematiek rondom tramlijn 2 is tijdens de inzet van de stadsmarinier afgenomen tot een aanvaardbaar niveau.

Tijdens de aanpak van de tramoverlast bleek dat de jongeren die de problemen veroorzaakten niet allemaal uit de betreffende wijken kwamen. Zij kwamen naar de wijk toe als, bij wijze van spreken, "ramptoeristen". Zij veroorzaakten bij aanvang van de aanpak OV-verbodwaardige incidenten. Toch blijkt dat de uitgedeelde OV-verboden niet aan jongeren zijn uitgedeeld. De RET geeft aan dat is gebleken dat jongeren sinds de daadwerkelijke invoering van het OV-verbod geen OV-verbodwaardige incidenten meer veroorzaken en dat er blijkbaar een preventieve werking van het instrument uitgaat.

Toch blijken er nog regelmatig OV-verbodwaardige incidenten plaats te vinden. Uit de overzichten van de OV-verbodwaardige incidenten op tramlijn 2 blijken deze in 2009 afgenomen (januari-maart 2008 33 incidenten, januari-maart 2009 22 incidenten), maar nog niet verdwenen.

²⁵ Gemeente Rotterdam, 'Factsheet. Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak (DOSA)', november 2004.

De directe aanleiding om de tramoverlast aan te pakken was het RET-personeel dat het werk neerlegde. Dit is sindsdien niet meer gebeurd. Uit een evaluatie van de RET van het OV-verbod uit juni 2009 blijkt dat tweederde van de conducteurs vindt dat het veiliger is geworden op de lijn. Hierbij gaat het niet alleen om het aantal verminderde incidenten, maar ook om het bij conducteurs en BOA's gegroeid vertrouwen in zowel het bedrijf zelf, de politie als de gemeente. De verbeterde samenwerking is voor hen vooral zichtbaar in de snelle reactietijd van de politie bij een incident.²⁶

De incidentenregistraties op alle RET-lijnen maakt het mogelijk te bepalen of in het geval van de aanpak van tramlijn 2 een verschuiving heeft plaatsgevonden naar andere lijnen. Hieruit blijkt dat incidenten op andere lijnen niet zijn toegenomen.

3-3-2 borging

De aanpak van de overlast op tramlijn 2 is geborgd en uitgebreid naar andere lijnen. De inzet van de stadsmarinier is na deze borging beëindigd.

Tijdens de inzet van de stadsmarinier is het OV-verbod ontwikkeld en toegepast. Uit de evaluatie van de RET²⁷ is gebleken dat het OV-verbod succesvol was op het traject van tramlijn 2. In navolging hiervan is de handhaving van het verbod tot op heden doorgezet op deze lijn.

Daarnaast wordt het OV-verbod ook toegepast op het zuidelijke gedeelte van tramlijn 23. Deze loopt van Wilhelminaplein in deelgemeente Feijenoord tot Limbrichthoek in de deelgemeente IJsselmonde. Voor het najaar 2010 staat een verlenging van het traject gepland tot het eindpunt in Vlaardingen, gelijktijdig wordt het verbod ook van toepassing op tramlijn 21, van De Esch naar de Harreweg, aangezien tramlijn 21 en 23 een deel hetzelfde traject afleggen. Het convenant werkt hierbij als een standaardcontract waarmee de partners bereikt en geactiveerd worden en waardoor ze zich committeren.

Van één OV-verbod is bekend dat deze is overtreden. De rechter heeft echter geoordeeld dat het verbod alleen overtreden kan worden nadat de reiziger bij het betreden van het voertuig geweest is op het verbod en de gelegenheid heeft gehad om het voertuig te verlaten. De overtreding is met andere woorden niet strafbaar gebleken.

Aangezien er nog problemen zijn met het strafbaar stellen van het overtreden van een opgelegd reisverbod is het nationale Taskforce Veiliger Openbaar Vervoer momenteel bezig het OV-verbod zodanig aan te passen dat handhaving verbeterd wordt. Hierbij wordt verwezen naar de preventieve werking die van de OV-verbod op tramlijn 2 uitgaat. Naar verwachting is dit traject in september dit jaar afgerond.

Ook binnen de RET is de aanpak van tramlijn een voorbeeld voor andere lijnen. De stafafdeling Veiligheid stelde elke twee weken een speciale focusrapportage op voor de tweewekelijkse bijeenkomsten van het Platform Veiligheid Lijn 2 en de werkgroep OV-verbod. Hiervoor is de RET op een effectievere manier gaan rapporteren over OV-

²⁶ Brief van B en W aan de gemeenteraad betreffende de evaluatie OV-verbod op tramlijn 2, 22 juni 2009.

²⁷ RET, 'OV-reis en verblijfverbod tramlijn 2. Evaluatie 2008/2009', juli 2009.

verbodwaardige incidenten. De manier van rapporteren wordt nu ook voor andere lijnen gebruikt, waardoor structurele problemen eerder herkend worden.

incidentenregistratie

Met Stadsregio Rotterdam heeft de RET afgesproken om niet meer dan 30 geregistreerde incidenten per RET-lijn te hebben. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee type incidenten: de strafrechtelijke incidenten (A) en de Wet Personenvervoer incidenten (B). Bij vijf A-incidenten zal een lijn meer aandacht krijgen. Bij meer dan tien incidenten wordt vastgesteld dat er een probleem op de lijn is.

4 overlastgevende Antillianen in de Beverwaard

4-1 inleiding

In 2008 vond in de deelgemeente IJsselmonde een hausse aan overvallen plaats. In het najaar van 2008 gaf de toenmalig burgemeester opdracht aan een stadsmarinier om de dit aan te pakken. De stadsmarinier is preventief ingezet, om er voor te zorgen dat de onveiligheid in IJsselmonde niet zou escaleren. De stadsmarinier is met deze opdracht op 1 oktober 2008 aan de slag gegaan.²⁸

Kort na zijn entree in IJsselmonde werd de stadsmarinier door de wijkteamchef Beverwaard van de politie op de hoogte gebracht van een ander probleem: in het winkelcentrum Beverwaard was al langere tijd sprake van overlast van een groep Antillianen. De aanpak van dit probleem is het onderwerp dit hoofdstuk. De aanpak van de overvallenhausse blijft hier buiten beschouwing.

Volgens de politie speelde het probleem al sinds het jaar 2000, volgens een bestuurslid van de winkeliersvereniging speelde het probleem zelfs al toen hij in de jaren tachtig van de vorige eeuw zijn vestiging in het winkelcentrum begon.

figuur 3-1: Beverwaard²⁹

²⁸ Eerder waren vanaf 2007 al twee andere stadsmariniers in IJsselmonde ingezet.

²⁹ www.beverwaard.info, bezocht op 23 juli 2010. Het winkelcentrum is het oranje gearceerde gebied.

Het ging in 2008 om ongeveer twintig Antilliaanse mannen van uiteenlopende leeftijd, die vaak tussen vier uur 's middags en elf uur 's avonds in een groep van ongeveer tien man bij elkaar stonden.³⁰ Ze bezorgden overlast, onder meer door lawaai te maken, bierflesjes in het water te gooien en voorbijgangers te intimideren en te beledigen.³¹ Volgens de deelgemeente en politie bevonden zich onder de groep ook mannen die crimineel gedrag vertoonden, zoals drugshandel en wapenbezit.

Zowel bewoners als ondernemers klaagden over deze groep mannen. Voor de ondernemers was met name problematisch dat door de overlastgevende mannen minder winkelend publiek in het winkelcentrum kwam. Zo is in 2004 de supermarkt Albert Heijn mede door de overlast gesloten en besloten in datzelfde jaar ook andere winkels in het winkelcentrum om veiligheids- en economische redenen te sluiten.³²

Om de onveiligheid en verloedering tegen te gaan zijn de gemeente, winkeliers, politie en andere partijen in dat jaar gaan samenwerken onder de noemer 'veilig ondernemen'. Die aanpak heeft er onder meer in geresulteerd dat bij de verbouwing van het winkelcentrum in 2006 meer aandacht is besteed aan veiligheid.

Vanaf april 2008 neemt het probleem van de overlastgevende mannen in het winkelcentrum weer toe.³³ Zo vinden bij de supermarkt, die na genoemde sluiting is overgenomen door Hoogvliet, in de zomer van 2008 verschillende incidenten plaats tussen medewerkers van de supermarkt en Antillianen die daar rondhangen.

4-2 aanpak

4-2-1 probleemanalyse en doel

De stadsmarinier heeft het probleem in kaart gebracht door informatie die hij verkreeg van de politie en door zelf contact te leggen met overlastgevers en ondernemers ter plaatse. Hij heeft zich ten doel gesteld dat het probleem zodanig afgenomen is dat het voor lokale partijen beheersbaar is. Op dat moment vindt hij zijn inzet niet meer nodig.

Zoals hierboven vermeld, werd de stadsmarinier van het probleem op de hoogte gebracht door de politie in de persoon van de wijkteamchef Beverwaard. Zij gaf aan dat de politie zonder succes geprobeerd had het probleem onder aandacht van de deelgemeente te brengen. Bij de politie leefde het idee dat de deelgemeente zijn pijlen op andere delen van de deelgemeente richtte en dat de Beverwaard geen aandacht kreeg.³⁴

³⁰ Volgens de stadsmarinier gaat het om mannen in de leeftijd van 15 tot 52 jaar, volgens het Plan van aanpak gaat het om mannen tussen de 16 en 35 jaar.

³¹ Interview stadsmarinier IJsselmonde, 22 maart 2010 en Buurtagent Beverwaard, 'Eindverslag over gemeenschappelijke aanpak overlastgevende Antillianen Oude Watering / Rhijnauwsingel', blz.4.

³² Eindverslag buurtagent (zie noot 30), blz.5.

³³ Eindverslag buurtagent (zie noot 30), blz. 7.

³⁴ Interview met wijkteamchef Beverwaard 6 april 2010, blz. 2.

De stadsmarinier is zelf de situatie gaan bekijken. Hij heeft de overlastgevers ter plekke benaderd en aangesproken op hun gedrag. Hij heeft aangegeven dat zij overlast veroorzaken en van de plek moesten verdwijnen. Daarnaast heeft hij de betreffende groep uitgenodigd in het buurthuis om daar het gesprek met ze aan te gaan. Ook heeft hij gesprekken gevoerd met ondernemers in het winkelcentrum.

De stadsmarinier heeft zich tot doel gesteld in de deelgemeente een aanpak voor de overlast tot stand te brengen om de overlast te doen verdwijnen, of in ieder geval zodanig te verminderen dat deze door de lokale partijen beheersbaar is. De stadsmarinier vindt dat hij zijn inzet op het probleem kan beëindigen als de aanpak in de deelgemeente geborgd is door middel van het aanstellen van een gebiedsmanager die zorg draagt voor continuering van de gerealiseerde aanpak.

4-2-2 acties en geboekte resultaten

De stadsmarinier heeft het probleem van de overlastgevende mannen bij de deelgemeente geagendeerd. Hierbij heeft hij urgentie gecreëerd en samenwerking tussen betrokken partijen bevorderd.

De resultaten van de meeste maatregelen zijn behaald. Of de verwachte meldingsbereidheid van de ondernemers is verbeterd is niet bekend. Het is niet gelukt om de bijeenkomst over de woningvoorraad te realiseren.

De stadsmarinier heeft urgentie gecreëerd en samenwerking gefaciliteerd. Kenmerkend is dat hij onorthodox heeft gehandeld, extra financiële middelen heeft ingezet en enkele malen gebruik heeft gemaakt van zijn positie dicht bij de deelgemeente.

De stadsmarinier heeft een aantal acties ondernomen om de overlast van de mannen aan te pakken. Onderstaande tabel geeft deze acties weer.

tabel 3-1: aanpak overlastgevende mannen door stadsmarinier

type actie	actie stadsmarinier
procesgericht	agenderen van het probleem communicatie met ondernemers
inhoudsgericht handhaving en toezicht	handhaving APV bevorderen uitdelen rode kaart woonoverlast bevorderen realiseren cameratoezicht
inhoudsgericht overig	sportfaciliteiten aanbieden aan overlastgevers inzet Mobiel Antillianen Team aanpak kwaliteit van de woningvoorraad

De aanpak en oplossing van de deelproblemen worden hieronder per type optreden uitgewerkt. Eerst voor het procesgerichte deel van de aanpak en daarna voor het inhoudsgerichte deel.

procesgericht

Tabel 4-2 toont de resultaten en inbreng van de stadsmarinier bij twee procesgerichte acties.

tabel 3-2: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee procesgerichte acties, Beverwaard

norm	agenderen probleem	communicatie met ondernemers
resultaat behaald?	de deelgemeente heeft een actieprogramma opgesteld om de overlast aan te pakken, er is een overleg ingesteld over de voortgang van de aanpak	de rekenkamer kan niet vaststellen of de meldingsbereidheid is gestegen
inbreng, algemeen	urgentie creëren	samenwerking mobiliseren
inbreng, eigen aan stadsmarinier	positie dicht bij deelgemeente	nee

agenderen van het probleem

De stadsmarinier en de wijkteamchef Beverwaard, beiden op dat moment net begonnen in IJsselmonde, hebben in het najaar van 2008 samen een bezoek gebracht aan de toenmalige portefeuillehouder Veiligheid van het dagelijks bestuur van IJsselmonde om het probleem onder haar aandacht te brengen. Verder heeft de stadsmarinier meerdere malen in de Stuurgroep Veilig van de deelgemeente IJsselmonde de noodzaak van meer inzet op de Antillianenproblematiek aan de orde gesteld.³⁵

De acties van de stadsmarinier zijn voor de Stuurgroep Veilig van de deelgemeente aanleiding geweest om te besluiten tot een actieprogramma voor de aanpak van de overlast in het winkelcentrum.³⁶ De deelgemeente heeft hierop het actieprogramma Overlast Oude Watering opgesteld.

Daarnaast heeft de stadsmarinier het initiatief genomen voor het instellen van een overleg voor de aanpak van de overlast in het winkelcentrum. Eind oktober 2008 is een beheerscommissie voor de aanpak Overlast Oude Watering ingesteld. Dit overleg is onderdeel van het projectteam 'Verbetering winkelcentrum'. Het wordt gevoerd om de overlast in het winkelcentrum beheersbaar te krijgen. Periodiek wordt de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het actieprogramma doorgesproken. Een ambtenaar van de deelgemeente heeft vrij snel na het instellen van het overleg de regie van het overleg van de stadsmarinier overgenomen.³⁷ Aan het overleg namen deel de deelgemeente, wijkpolitie, de stadsmarinier, de Antillianenbegeleider van de directie Veiligheid, Woonbron (woningbouwcorporatie), de Nieuwe Unie (woningbouwcorporatie), Perspect (welzijnsorganisatie) en Inicio (adviesbureau voor stedelijke vernieuwing).

Het overleg is bij de laatste bijeenkomst op 10 november 2009 opgeheven. Redenen hiervoor zijn het inmiddels rustige sfeerbeeld in het winkelcentrum en het feit dat volgens de werkgroep de meeste maatregelen in uitvoering zijn.³⁸ In genoemde laatste bijeenkomst spreken aanwezigen af om de agenda van de commissie voortaan onder te brengen in het bestaande overleg van het projectteam voor het winkelcentrum.

³⁵ Deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen Stuurgroep Veilig', 16 december 2008, 17 maart 2009.

³⁶ Email ambtenaar deelgemeente IJsselmonde, 19 april 2010.

³⁷ Email ambtenaar deelgemeente IJsselmonde, 19 april 2010.

³⁸ Deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen beheerscommissie Aanpak Overlast Oude Watering', 10 november 2009.

De stadsmarinier heeft hier gebruikgemaakt van zijn positie dicht bij de deelgemeente om de aanpak van het probleem bij de deelgemeente op de agenda te krijgen. Zonder zijn initiatief en kennis van de deelgemeentelijke problematiek zou er geen beheerscommissie specifiek gericht op de overlastgevende mannen zijn ingesteld en evenmin tot een specifiek actieprogramma zijn besloten.

communicatie met ondernemers

De stadsmarinier heeft diverse contacten gehad met ondernemers in het gebied. Hij heeft individuele bezoeken aan ze gebracht. Via die contacten heeft hij onder meer ondernemers gestimuleerd om overlast te melden bij de politie, door ze te wijzen op de mogelijkheid om overlast per email aan de politie te melden. Op dat moment was bij de ondernemers sprake van meldingsmoeheid.³⁹ Verder heeft de stadsmarinier de ondernemers in het winkelcentrum gestimuleerd om elkaar onderling te steunen en in de gaten te houden. Het gaat daarbij om zaken als elkaar 's morgens als de winkels opengaan gedag zeggen. Ten slotte heeft de stadsmarinier de ondernemers soms uitleg en toelichting gegeven over maatregelen van politie en gemeente in het kader van de handhaving in het winkelcentrum.⁴⁰

Volgens een bestuurslid van de winkeliersvereniging is de aangiftebereidheid van de ondernemers verbeterd. Of het aantal meldingen van de ondernemers aan de politie is gestegen, is volgens de politie niet exact weer te geven.⁴¹ De rekenkamer kan dit dan ook niet vaststellen. De bijdrage van die communicatie aan het oplossen van het probleem van de overlastgevende mannen is daarmee niet vast te stellen.

De inbreng van de stadsmarinier is niet eigen aan zijn functie. Ook andere instanties of personen in de deelgemeente hadden de ondernemers kunnen informeren over de wijze waarop zij overlastmeldingen kunnen doen.

inhoudsgericht toezicht en handhaven

Tabel 4-3 geeft de resultaten en inbreng van de stadsmarinier van drie op handhaving en toezicht gerichte acties.

³⁹ Interview ondernemer in winkelcentrum Beverwaard, 6 april 2010 en interview wijkteamchef Beverwaard 6 april 2010.

⁴⁰ Een voorbeeld hiervan is het tijdelijk verwijderen van bankjes uit het winkelcentrum. Dit is gedaan op verzoek van de politie om te voorkomen dat overlastgevers het samenscholingsverbod ontduiken door op een bank te gaan zitten. Zij kunnen zittend op een bank juridisch gezien niet worden aangehouden voor samenscholing.

⁴¹ Zo liet de buurtagent de rekenkamer weten per email van 21 juni 2010.

tabel 3-3: resultaten en inbreng stadsmarinier bij drie op toezicht en handhaving gerichte acties, Beverwaard

norm	APV acties	rode kaart woonoverlast	cameratoezicht
resultaat behaald?	politie voert APV-acties uit en deze leiden tot vervolging OM	overlastgever is weggegaan alsook overlastgevende groep bij woning overlastgever	aanvraag cameratoezicht is goedgekeurd in februari 2010
inbreng, algemeen	kennis van maatregelen geven, samenwerking tussen deelgemeente en politie verbeteren	geen bijzonderheden	urgentie creëren
inbreng, eigen aan stadsmarinier	gebruikgemaakt van positie dicht bij deelgemeente	onorthodox	gebruik gemaakt van positie dicht bij deelgemeente

handhaving APV bevorderen

Al voor de komst van de stadsmarinier, in september 2007, hadden politie en deelgemeente besloten om strenger te gaan handhaven op de overlast van de groep mannen. Het ging hierbij om handhaving van op grond van de APV geldende regels, meer in het bijzonder het samenscholingsverbod en het alcoholverbod.⁴²

samenscholingsverbod

Op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) geldt in heel de gemeente Rotterdam een samenscholingsverbod. Dit verbod verbiedt personen op de weg deel te nemen aan 'samenschooling, onnodig op te dringen of door uitdagend gedrag aanleiding te geven tot wanordelijkheden'.⁴³ Onder samenschooling wordt verstaan het groepsgewijs bij elkaar komen van mensen die een dreigende houding aannemen of kwalijke bedoelingen hebben. Voor handhaving van het verbod is inzet van de politie nodig en bereidheid bij het Openbaar Ministerie om het verbod in het betreffende gebied te handhaven. Verzoeken om het samenscholingsverbod in een bepaald gebied te handhaven worden getoetst op:

- de aard van de problematiek (onderbouwd door klachten van omwonenden, buurtonderzoeken, veiligheidsrapportages etc.)
- de door deelgemeenten en politie al genomen maatregelen om de overlast te bestrijden (in gesprek gaan met jongeren, sociale en fysieke maatregelen etc.)

alcoholverbod

Op grond van de APV kan het college gebieden aanwijzen waar een alcoholverbod geldt. Dit houdt in dat het in dat gebied dan verboden is om alcoholhoudende drank te nuttigen of aangebroken flessen, blikjes en dergelijke met alcoholhoudende drank bij zich te hebben.⁴⁴ Het verbod geldt niet voor de gehele gemeente. B en W moeten een goede grond hebben om deze op zich legale gedraging te verbieden. Overlast door groepen die op een bepaalde plaats bij elkaar gaan hangen en drinken en met hun gedrag overlast veroorzaken is zo'n grond.

⁴² Interview portefeuillehouder Veilig, deelgemeente IJsselmonde, 29 maart 2010.

⁴³ www.gemeenterotterdam.nl/maatregelen-tegen-ernstige-verstoring-van-de-openbare-orde, geraadpleegd 26 maart 2010.

⁴⁴ Centrum Criminaliteitspreventie Veiligheid, 'Infosheet', januari 2010.

Met betrekking tot de handhaving van het samenscholingsverbod was een probleem dat het OM medio 2008 nog niet betrokken was bij de handhaving van dat verbod in het winkelcentrum. Het onderwerp is voor de komst van de stadsmarinier wel in de Stuurgroep Veilig in de deelgemeente aan de orde geweest, maar er was vanuit de deelgemeente nog geen afstemming met het OM geweest.⁴⁵ In het winkelcentrum Beverwaard was verder al voor de komst van de stadsmarinier een alcoholverbod van kracht. Ook dit werd niet gehandhaafd.

De stadsmarinier heeft in het najaar van 2008 contact gezocht met het OM en daar op ambtelijk niveau gesproken over de noodzaak van handhaving van het samenscholingsverbod in de Beverwaard.⁴⁶ Het OM heeft vervolgens in ambtelijk overleg de stadsmarinier, deelgemeente en politie geïnformeerd dat voor die medewerking aan een aantal criteria moet worden voldaan. Criterium is onder meer dat het samenscholingsverbod als instrument niet op zichzelf staat, maar onderdeel vormt van een integrale aanpak van de overlast in het gebied. Met 'integraal' wordt bedoeld dat bij de aanpak meerdere partijen zijn betrokken en de aanpak meer invalshoeken heeft dan alleen handhaving. Verder is het noodzakelijk dat de politie ter onderbouwing van de handhaving sfeerrapportages opstelt die later nodig zijn voor de onderbouwing van op te maken processen-verbaal.

De genoemde integrale aanpak had de deelgemeente inmiddels opgesteld in de vorm van het actieprogramma Overlast Oude Watering. Het actieprogramma is integraal, omdat het behalve handhavingsinstrumenten ook maatregelen bevat op het sociale vlak, zoals het aanbieden van werk en scholing aan de overlastgevers. De benodigde sfeerrapportages zijn opgesteld door de politie. De deelgemeente heeft vervolgens de sfeerrapportage en het actieprogramma doorgestuurd aan het OM.⁴⁷

De districtsofficier van het OM is na het zien van het actieprogramma akkoord gegaan met het samenscholingsverbod en het OM heeft het samenscholingsverbod goedgekeurd.⁴⁸ Eind 2008 is handhaving van het samenscholingsverbod van kracht geworden.

Door zijn positie dicht bij de deelgemeente kon de stadsmarinier bewerkstelligen dat politie en deelgemeente kwamen tot een gezamenlijke aanvraag aan het OM om handhaving van het samenscholingsverbod goed te keuren.. Het is niet aannemelijk dat politie en deelgemeente zonder de acties van de stadsmarinier gemakkelijk tot een gezamenlijke aanvraag naar het OM waren gekomen, onderbouwd met de voor goedkeuring van het OM noodzakelijke integrale aanpak. Die integrale aanpak is immers mede dankzij de stadsmarinier tot stand gebracht in het actieprogramma voor de aanpak van de overlast.

⁴⁵ Email deelgemeente IJsselmonde aan rekenkamer, 19 april 2010.

⁴⁶ Interview met stadsmarinier 22 maart 2010 en interview beleidsmedewerker OM 15 april 2010.

⁴⁷ Deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen beheerscommissie Aanpak Overlast Oude Watering', 27 oktober 2008; emailcorrespondentie deelgemeente en OM; interview portefeuillehouder deelgemeente IJsselmonde, 29 maart 2010.

⁴⁸ Interview beleidsmedewerker OM, 15 april 2010.

foto 3-1: samenscholingsverbod

Door de goedkeuring van handhaving van het samenscholingsverbod was de politie in staat hierop actie te ondernemen. In 2009 heeft de politie 31 APV-acties gehouden. Daarbij werd nu ook het alcoholverbod gehandhaafd. Bij die acties zijn 56 aanhoudingen verricht en processen-verbaal opgemaakt. Volgens de politie leidden de processen-verbaal voor overtreding in alle gevallen tot strafvervolging in de vorm van het opleggen van een boete.⁴⁹ Ook in 2010 houdt de politie APV-acties in het winkelcentrum.

uitdelen rode kaart woonoverlast

Een Antilliaanse bewoner van een woning grenzend aan het winkelcentrum had veel aanloop van Antillianen die bij de woning rondhingen en bier dronken en daarmee zowel het samenscholings- als het alcoholverbod overtraden. De betreffende Antilliaan woonde bij zijn moeder.

⁴⁹ Informatie van de buurtagent aan de rekenkamer per email van 21 juni 2010. De hoogte van de opgelegde boete bedroeg afhankelijk van de overtreding tussen de € 60,- en € 110,- .

aanpak woonoverlast

Uit de Veiligheidsindex 2009 blijkt één op de vier Rotterdammers 'soms' tot 'vaak' overlast te ervaren. In de aanpak woonoverlast werken (deel)gemeente, politie en woningcorporatie samen om het woongenot van bewoners die overlast ervaren te verbeteren. De aanpak is door de stad vastgelegd in het Actieplan Woonoverlast en het Uitvoeringsprogramma Woonoverlast.⁵⁰

De aanpak bestaat uit drie stappen:

- het ontvangen van de melding en het bepalen van de aanpak.
- gele kaart: als er voldoende feiten van overlast zijn vastgesteld, krijgt de overlastgever een gele kaart. Dit betekent dat bij aanhouden van de overlast de woning ontruimd kan worden. Er wordt ruimte geboden aan de overlastgever om zijn of haar gedrag aan te passen.
- rode kaart: bij aanhoudende overlast deelt de burgemeester een rode kaart uit. De huurovereenkomst wordt opgezegd of de woning wordt op last van de burgemeester gesloten.⁵¹

De sluiting door de burgemeester is gebaseerd op de verstoring van de openbare orde in en rondom te woning (bevoegdheid 174a van de Gemeentewet), drughandel vanuit de woning (artikel 13b Opiumwet) of aantasting van de leefbaarheid (artikel 97 Woningwet).⁵²

De stadsmarinier heeft de moeder, uit naam van de burgemeester, de gele kaart voor woonoverlast gegeven. Nog diezelfde dag werd weer overlast gesignaleerd van de groep mannen, terwijl de politie kort daarvoor nog ter plekke was geweest. Daarop heeft de stadsmarinier de rode kaart uitgedeeld aan de moeder. Dit zou betekenen dat de moeder de woning zou worden uitgezet. Later bleek de uitgedeelde rode kaart juridisch niet houdbaar. Intussen had de moeder naar aanleiding van de rode kaart wel haar zoon al het huis uitgezet en is de man weggegaan. Daarmee verdween ook de aanloop van de mannen voor het huis.

De rode kaart die de stadsmarinier heeft uitgedeeld aan de bewoner was een handeling buiten de geëigende procedures die hiervoor gelden om. Het is niet aannemelijk dat iemand anders deze actie zou hebben uitgevoerd. Het uitdelen van de rode kaart buiten de procedures om is een onorthodoxe maatregel.⁵³

bevorderen realiseren cameratoezicht

Het realiseren van cameratoezicht in het gebied is een wens van de politie. De politie heeft in oktober 2008 bij de deelgemeente het verzoek gedaan om bij de stad een aanwijzingsbesluit cameratoezicht aan te vragen voor het gebied van het winkelcentrum (zie kader in paragraaf 3-3-3). De deelgemeente wil aanvankelijk nog niet meewerken met de aanvraag. Het dagelijks bestuur vindt cameratoezicht dan nog 'een brug te ver' en 'niet bespreekbaar'.⁵⁴

⁵⁰ Gemeente Rotterdam, 'Uitvoeringsprogramma en gereedheidskist Woonoverlast Rotterdam', november 2009.

⁵¹ Gemeente Rotterdam, 'Woonoverlast? Wat nu?'.
⁵² Gemeente Rotterdam, 'Jaarverslag Bestuurlijke handhaving 2009', april 2010.

⁵³ De vraag of dit optreden rechtmatig was maakt geen onderdeel uit van het onderzoek en blijft hier buiten beschouwing.

⁵⁴ Deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen beheerscommissie Aanpak Overlast Oude Watering', 13 oktober 2008.

Volgens de stadsmarinier zelf heeft hij het voorstel van de politie vervolgens in de deelgemeentelijke stuurgroep 'doorgedrukt'. Hoe dit precies is gegaan is moeilijk vast te stellen. Vast staat dat een maand daarna, dus in november 2008, in de Stuurgroep Veilig in de deelgemeente het onderwerp 'bezien mogelijkheden cameratoezicht' aan de orde is geweest en dat zowel de stadsmarinier als de politie hierbij aanwezig waren. Vast staat verder dat in december 2008 diezelfde stuurgroep besluit dat de deelgemeente in samenwerking met politie en andere partners een aanvraag voor cameratoezicht op zal stellen voor het gebied bij het winkelcentrum.⁵⁵ De rekenkamer vindt gelet op het bovenstaande het aannemelijk dat de stadsmarinier een beslissende rol heeft gespeeld bij het besluit van de deelgemeente om mee te werken aan de aanvraag.

foto 3-2: cameratoezicht in het winkelcentrum van Beverwaard

De deelgemeente heeft in 2009 in samenwerking met de politie de aanvraag voor cameratoezicht bij de directie Veiligheid ingediend. Het verzoek is aanvankelijk, in de zomer van 2009, afgewezen door de Toetsingscommissie Cameratoezicht, omdat de onderbouwing van het verzoek niet strookte met de voorwaarden die de commissie hanteert voor goedkeuring. Vervolgens hebben politie en deelgemeente een aangepaste aanvraag ingediend. De aanvraag is vervolgens in februari 2010 wel goedgekeurd, zodat de camera's konden komen.⁵⁶

Door zijn positie dicht bij de deelgemeente kon de stadsmarinier de deelgemeente overtuigen van de urgentie van cameratoezicht in het gebied, waardoor de deelgemeente een aanvraag voor cameratoezicht heeft ingediend. De stadsmarinier heeft daarmee een bijdrage geleverd die eigen is aan zijn functie.

⁵⁵ Deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen Stuurgroep Veilig', november en december 2008.

⁵⁶ Deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen Stuurgroep Veilig', 29 september 2009; interview portefeuillehouder deelgemeente IJsselmonde 29 maart 2010.

inhoudsgericht overig

Tabel 4-4 laat zien wat de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij drie verschillende acties zijn geweest.

tabel 3-4: resultaten en inbreng stadsmarinier bij drie verschillende acties, Beverwaard

norm	aanbieden sportfaciliteiten	inzet MAT	aanpak kwaliteit woningen
resultaat behaald?	sportaanbod is gerealiseerd en aangeboden. Zes overlastgevers maken er gebruik van	van 16 mannen waarmee contact is gelegd, zes succesvol bemiddeld naar hulp of werk	geen bijeenkomst woningcorporaties en deelgemeente
inbreng, algemeen	geen bijzonderheden	kennis van maatregelen delen, kennis van de gemeentelijke organisatie gebruiken voor anderen	samenwerking mobiliseren
inbreng eigen aan stadsmarinier	onorthodox, eigen middelen ingezet	onorthodox	

aanbieden sportfaciliteiten aan overlastgever

De stadsmarinier heeft de overlastgevende mannen de mogelijkheid geboden om gratis te sporten bij een sportschool onder voorwaarde dat zij een jaar geen overlast geven op straat.⁵⁷ Een Antilliaanse vrijwilliger is ingeschakeld om de mannen te begeleiden in de sportschool. De stadsmarinier heeft dit initiatief gefinancierd. In eerste instantie zijn 74 personen gescreend of zij in aanmerking kwamen voor het initiatief van de stadsmarinier. Uiteindelijk hebben zes mannen die overlast gaven op deze manier nu een abonnement bij de sportschool.⁵⁸ Desgevraagd liet de stadsmarinier weten dat de kosten in totaal € 2.000 bedroegen.

Het is niet aannemelijk dat zonder de inzet van de stadsmarinier sportfaciliteiten aan de overlastgevende Antillianen zouden zijn aangeboden. Het aanbieden van het gratis abonnement voor de sportschool onder voorwaarde van het geen overlast meer veroorzaken is een onorthodoxe maatregel. De stadsmarinier heeft hiervoor eigen financiële middelen ingezet. Daarmee heeft hij inbreng gehad die eigen is aan zijn functie.

inzet Mobiel Antillianen Team

Op verzoek van de stadsmarinier IJsselmonde heeft de stadsmarinier Antillianen in de periode oktober 2009 tot maart 2010 het Mobiel Antillianen Team (MAT) ingezet om in contact te komen met de Antilliaanse mannen in het winkelcentrum. Dit MAT bestaat uit twee personen die in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de stadsmarinier Antillianen contact hebben gelegd met de mannen.

⁵⁷ Deelgemeente IJsselmonde, 'Actieprogramma Overlast Oude Watering', versie 2 december 2009.

⁵⁸ Interview portefeuillehouder veilig deelgemeente IJsselmonde, 22 maart 2010, en deelgemeente IJsselmonde, 'Notulen beheerscommissie Aanpak Overlast Oude Watering', 10 december 2008.

aanpak Antillianen

Na de constatering dat Antillianen negatieve ontwikkelingen lieten zien met betrekking tot overlast- en criminaliteitscijfers en achterstanden op werk, inkomen en opleiding heeft Rotterdam in 2005 het Actieprogramma Integrale aanpak Antillianen opgesteld met daarin de volgende onderdelen:

- overlast en criminaliteit;
- voortijdig schoolverlaten, stabiele thuissituatie;
- jeugdwerkloosheid;
- taal en inburgering Antilliaanse nieuwkomers en jonge moeders;
- terugkeer van ex-gedetineerden in de samenleving;
- en huisvesting.

B en W achtten stedelijke regie nodig voor de aanpak van de problematiek. Er werd vervolgens een stadsmarinier Antillianen aangesteld om centraal de uitvoering te regisseren, organiseren en forceren.⁵⁹

De stadsmarinier IJsselmonde heeft contact gelegd met de stadsmarinier Antillianen om het MAT in te zetten. Het is niet aannemelijk dat de deelgemeente dit zelf zou hebben gedaan. Het MAT is immers een door de stadsmarinier Antillianen ontwikkeld instrument om in te zetten in verschillende gebieden in de stad.

Het MAT heeft in de periode oktober 2009 tot maart 2010 contacten gelegd met zestien mannen. Uit het verslag van het MAT komt naar voren dat de mannen veel en uiteenlopende problemen hebben, zoals taalproblemen, financiële problemen, gebrekkige of geen huisvesting en werkloosheid. Het MAT heeft zich voor elk van de mannen ingezet om ze te bemiddelen naar passende hulp, begeleiding of werk. Van de 16 benaderde Antillianen, zijn er zes bemiddeld naar werk, hulpverleningstraject of andere dienstverlening.⁶⁰ Meer dan de helft van de contacten loopt nog.

De aanpak heeft daarmee in ieder geval deels resultaat gehad. Een deel van de mannen is immers succesvol bemiddeld. Voor een ander deel van de mannen is nog niet duidelijk of de aanpak resultaat heeft.

aanpak kwaliteit woningvoorraad

De stadsmarinier heeft aangegeven dat hij in de deelgemeente heeft aangedrongen op verbetering van de kwaliteit van de woningen, onder meer in de Beverwaard. De slechte kwaliteit van de woningen speelt volgens hem een rol bij de veiligheidsproblematiek. Er is veel sociale woningbouw, laagbouw, met de allerlaagste huren. De stadsmarinier heeft contact gezocht met Woonbron om te informeren naar hun plannen voor verbetering van de kwaliteit van de woningvoorraad. De stadsmarinier wilde vervolgens een miniconferentie hierover organiseren met de deelgemeente erbij. Hij bereikte echter met ambtenaren bij de deelgemeente geen overeenstemming over de miniconferentie. De bijeenkomst is er vervolgens niet gekomen.

⁵⁹ Brief van B en W aan de gemeenteraad, betreffende extra inzet Actieprogramma Integrale aanpak Antillianen, 31 januari 2005.

⁶⁰ Medewerkers stadsmarinier Antillianen, 'Evaluatieverslag Mobiel Antillianen Team', februari 2010, blz12. Zes mannen zijn bemiddeld naar een andere instantie, voor negen mannen is de hulp van MAT nog niet afgerond, één contact is beëindigd zonder resultaat.

4-3 afname probleem en borging aanpak

4-3-1 afname probleem

Het probleem van de overlastgevende mannen is aantoonbaar afgenomen tot een aanvaardbaar niveau.

overlast

De overlast van de groep mannen in de Beverwaard is gedeeltelijk opgelost. Er is nog steeds overlast van Antilliaanse mannen die rondhangen in het winkelcentrum Beverwaard. Wel is de overlast volgens politie en deelgemeente aanmerkelijk gedaald het afgelopen jaar. In de Veiligheidsindex is het de Beverwaard gestegen van het cijfer 6,3 over 2008 naar 7,2 over het jaar 2009. De indruk van de politie is dat dit samenhangt met de afname van overlastgevende mannen op het winkelcentrum. De mannen zijn soms in kleine groepjes of met zijn tweeën in het straatbeeld te zien, maar vrijwel niet meer in de mate zoals dat vroeger geweest is.⁶¹

Niet uit te sluiten is dat de overlast van de mannen zich heeft verplaatst van het winkelcentrum naar andere plekken (waterbedeffect), maar aanwijzingen hiervoor heeft de deelgemeente niet. Wel geven politie en deelgemeente aan dat handhaving, bijvoorbeeld in de vorm van APV-acties in het winkelcentrum, nodig blijft.⁶² In juni 2010 zijn dat tot dan toe vijf van die acties gehouden en daarbij zijn elf processen-verbaal opgemaakt.⁶³ Zoals het zich nu laat aanzien zal het aantal acties daarmee over 2010 lager uitkomen dan in 2009.⁶⁴

Een verplaatsing van de mannen naar andere plekken die door het cameratoezicht en het lokale samenscholingsverbod te verwachten is, heeft daadwerkelijk plaatsgevonden. Een aantal van de mannen hangt nu volgens de betrokken partners op andere plekken rond. Echter, de groepen lijken (nog) geen overlast op de nieuwe plekken te veroorzaken.

veiligheidsbeleving ondernemers

Een ander probleem, de onveiligheid die de ondernemers van het winkelcentrum ervaren, is sterk afgenomen. Zo is het aantal ondernemers in het winkelcentrum dat zich nooit onveilig voelt gestegen van 25% in 2007 naar 50% in 2009.⁶⁵

De veiligheidsbeleving (subjectieve veiligheid) van de ondernemers in het winkelcentrum is het afgelopen jaar verbeterd. Uit onderzoek in het kader van het project Veilig Ondernemen komt naar voren dat tweederde van de ondernemers in het winkelcentrum vindt dat de veiligheidssituatie in het winkelcentrum in 2009 is verbeterd. Wel blijkt uit hetzelfde onderzoek dat vormen van overlast, zoals het lastigvallen van voorbijgangers en dronken mensen op straat, in 2009 nog steeds voorkomen.

⁶¹ Correspondentie rekenkamer met politie; interview portefeuillehouder veiligheid deelgemeente IJsselmonde 29 maart 2010.

⁶² Interview portefeuillehouder deelgemeente IJsselmonde, 29 maart 2010; interview wijkteamchef, 6 april 2010.

⁶³ Email politie van 21 juni 2010.

⁶⁴ Toen waren er over heel 2009 in totaal 31 APV-acties.

⁶⁵ BOOM 'Veilig ondernemen Winkelcentrum Beverwaard, een onderzoek in opdracht van het projectteam Veilig Ondernemen Beverwaard', mei 2010.

4-3-2 borging

Er zijn voldoende samenwerkingsverbanden om de aanpak te kunnen continueren. De aanpak blijft namelijk volgens de betrokkenen nodig. De stadsmarinier is pas uit de wijk vertrokken toen de aanpak geborgd was.

Zoals hierboven vermeld geven politie en deelgemeente aan dat handhaving, bijvoorbeeld in de vorm van APV-acties in het winkelcentrum, nodig blijft. Borging van de aanpak is dus noodzakelijk.

De stadsmarinier heeft aangegeven dat hij het van belang vindt dat de samenwerking tussen betrokken actoren op peil zal blijven. Die samenwerking is in de deelgemeente vastgelegd in de gebiedsgerichte aanpak voor zeven gebieden, de Brede Aanpak Gebieden (BAG), waaronder de BAG Winkelcentrum Beverwaard/Oude Watering. De deelgemeente voert de regie over deze aanpak, onder meer over de uitvoering van het actieprogramma voor de aanpak van de overlast in het winkelcentrum.⁶⁶ Dit wijst erop dat de samenwerking bij de uitvoering van het actieprogramma geborgd is. Zo kunnen bijvoorbeeld de handhavingacties indien nodig worden voortgezet

In de stedelijke Stuurgroep Veilig is op 1 december 2009 afgesproken dat de stadsmarinier in IJsselmonde blijft tot hij een aantal zaken heeft geborgd. Het gaat daarbij met name om overdracht van zijn taken aan de gebiedsmanagers in IJsselmonde. De gebiedsmanagers worden op deelgemeentelijk niveau verantwoordelijk voor de samenwerking tussen de betrokken partijen. De gebiedsmanagers zijn in februari 2010 gekomen. De stadsmarinier heeft ervoor gezorgd dat de gebiedsmanagers geïnformeerd zijn.⁶⁷ De stadsmarinier heeft zijn werkzaamheden in IJsselmonde in de zomer van 2010 beëindigd.

⁶⁶ Deelgemeente IJsselmonde, 'Aanvulling IWAP Beverwaard voor het Brede Aanpak Gebied Winkelcentrum Beverwaard / Oude Watering', versie 2 december 2009.

⁶⁷ Interview portefeuillehouder deelgemeente IJsselmonde, 29 maart 2010.

5 woonoverlast door MOE-landers

5-1 inleiding

Sinds 2007 is er een sterke toename van het aantal arbeiders uit Midden- en Oost-Europese landen (ook wel MOE-landers genoemd) in Rotterdam. Het aantal in Rotterdam wonende MOE-landers bedraagt per eind 2009 mogelijk 17.550.⁶⁸ Daarvan waren er op 31 december 2009 7.201 ingeschreven in de GBA. Dit suggereert dat een groep van ongeveer 10.000 MOE-landers illegaal in de stad verblijft. Het gaat om mensen uit tien landen in Oost-Europa.⁶⁹ Binnen het totaal aantal MOE-landers in Rotterdam zijn de Polen veruit de grootste groep, gevolgd door de Bulgaren en Roemenen.⁷⁰ De MOE-landers vestigen zich met name in kwetsbare gebieden. Het gaat dan om wijken waar, in vergelijking met andere wijken, veel particuliere kamerverhuur in oude panden plaatsvindt en de sociale structuur minder sterk is.⁷¹

De Tarwewijk is zo'n kwetsbare wijk. Deze wijk is door de gemeente in 2003 aangewezen als een 'hotspot' (zie de toelichting over de hotspotaanpak in paragraaf 2-4 van de nota van bevindingen). Dit betekent dat de gemeente een intensieve integrale aanpak nodig vindt, gericht op fysieke investeringen, het verbeteren van de veiligheid, schoon & heel en versterking van de sociale cohesie. Als er in Europa een grens open gaat, zou je dat als eerste in de Tarwewijk merken.⁷² De wijk scoort slecht op de Veiligheidsindex (in 2008 een 4,6 en in 2009 een 3,9) en is momenteel de minst veilige wijk van de stad.

⁶⁸ Brief van B en W aan de gemeenteraad, betreffende halfjaarlijkse monitor MOE-landers, 3 februari 2010.

⁶⁹ Polen, Bulgarije, Roemenië, Hongaren, Litouwen, Slowakije, Tsjechië, Letland, Slovenië en Estland.

⁷⁰ Van de 7201 MOE-landers die op 31 december 2009 in de GBA waren geregistreerd, zijn er 3374 uit Polen, 1529 uit Bulgarije en 667 uit Roemenië.

⁷¹ Brief van B en W aan de gemeenteraad, betreffende nieuwe beleidsregels kamerverhuur, februari 2009.

⁷² Interview met stadsmanier Tarwewijk in De Echo, 'Op jacht naar de huisjesmelkers', juni 2010.

figuur 4-1: Tarwewijk⁷³

De wijk wordt gekenmerkt door een hoge mobiliteit en een lage sociale cohesie. 30 Procent van de woningen is in handen van een woningcorporatie, de overige woningen zijn particulier bezit, met zowel eigenaar-bewoners als eigenaar-verhuurders. Een deel van de eigenaar-verhuurders is malafide.

illegale bewoning

In de Tarwewijk worden drie typen illegale bewoning geconstateerd:

- Nieuwe bewoners moeten zich binnen drie maanden na vestiging hebben gemeld. Doen zij dit niet, dan verblijven zij illegaal op het adres.
- Er kan ook sprake zijn van overbevolking. Er zijn per gemeente regels met betrekking tot het maximaal toegestaan aantal bewoners per oppervlak. In artikel 7.1.1. van de Rotterdamse bouwverordening staat dat het verboden is 'een woning te bewonen met of toe te staan dat een woning wordt bewoond door meer dan één persoon per 12 m² gebruiksoppervlakte'.
- Ook kunnen mensen illegaal kamers huren in panden die ofwel niet bestemd zijn voor kamergewijze verhuur ofwel niet geschikt zijn voor dit type verhuur. Zo'n woning wordt een irreguliere verblijfsinrichting (IVI) genoemd.

Een deel van de MOE-landers woont illegaal in de Tarwewijk, is gehuisvest in IVI's (zie het kader hierboven) en woont met te veel mensen in één woning. Dit leidt onder andere tot brandgevaarlijke situaties. De hoge mobiliteit en de overbewoning zorgen voor veel woonoverlast. Mensen verblijven veel op straat, wegtrekkende bewoners laten spullen achter en nieuwe bewoners weten niet waar ze hun vuil moeten aanbieden.

⁷³ www.visade.nl, bezocht op 23 juli 2010.

De achterliggende problematiek is tweeledig. Aan de ene kant zorgen de MOE-landers voor overlast, aan de andere kant zijn de MOE-landers zelf slachtoffer van de situatie. Zij wonen en werken vaak onder slechte omstandigheden.

5-2 aanpak

5-2-1 probleemanalyse en doel

De stadsmarinier heeft het probleem in kaart gebracht door onderzoeken uit te laten voeren, door medewerkers in dienst te nemen die de taal van een groot deel van de doelgroep spreken en door eigen observaties in de wijk. Volgens de stadsmarinier is een langdurige aanpak nodig waarbij betrokken partijen urgentie moeten voelen en moeten samenwerken. De stadsmarinier heeft zich ten doel gesteld partijen die bij de aanpak betrokken zijn aan te jagen en aan elkaar te verbinden, zolang die partijen zelf nog langs elkaar heen werken en onvoldoende de urgentie voelen.

Reeds vanaf het begin van de instelling van de functie stadsmarinier is er eentje actief in de Tarwewijk. Specifiek de woonoverlast door MOE-landers is door de stadsmarinier aangepakt naar aanleiding van de grote toestroom van Polen in 2007. Op 12 december van dat jaar is in Rotterdam een landelijke Polen-top gehouden over de problemen die de toestroom van Oost-Europese migranten veroorzaakte. Hierdoor hebben deze problemen, waaronder de woonoverlast, nationale aandacht gekregen. Ze werden echter op dat moment op nationaal niveau niet als probleem benoemd, terwijl dat in Rotterdam wel zo werd ervaren. Rotterdam heeft daarop als gemeente een aantal stedelijke maatregelen afgekondigd en er is een stedelijke werkgroep MOE-landers opgericht.⁷⁴ Ook de stadsmariniers hebben hun aandacht op de Polen gericht, zoals blijkt uit drie onderzoeken die hieronder kort worden toegelicht.

onderzoek naar Polen

De stadsmariniers van Tarwewijk en Delfshaven hebben in 2008 onder Polen een verkennend onderzoek laten uitvoeren in wijken waar zij geconcentreerd zijn: Oud-Mathenesse in Delfshaven en de Tarwewijk in Charlois.⁷⁵ Het onderzoek werd gecoördineerd door de directie Veiligheid. Het veldwerk voor het onderzoek is uitgevoerd door twee Poolse medewerkers, beiden in dienst genomen door de stadsmariniers om de communicatie met de Polen in de twee genoemde wijken te verbeteren.⁷⁶

Uit het onderzoek bleek dat Polen in Rotterdam grofweg in twee groepen in te delen zijn. Zo zijn er 'oudere vaklieden' die familie in Polen hebben en naar verwachting een korte tijd hier zullen verblijven. Deze groep verblijft voornamelijk in Oud-Mathenesse. Daarnaast zijn er de 'aanpakkers', een groep jonge, hoger opgeleide Polen, die eventueel willen blijven. Deze laatste groep is voornamelijk in de Tarwewijk te vinden. De onderzoeksresultaten en aanbevelingen hebben gediend als beleidsinformatie voor de gemeentelijke projectleider MOE-landers en zijn gepresenteerd aan de toenmalige wethouder wonen en ruimtelijke ordening.

⁷⁴ Interview projectleider MOE-landers, 21 juni 2010.

⁷⁵ Gemeente Rotterdam, 'Polen in Rotterdam. Een verkennend onderzoek naar de leef- en werksituatie en de (toekomst)plannen van Polen in Rotterdam', november 2008.

⁷⁶ Interview met voormalig stadsmarinier Tarwewijk, 29 april 2010.

onderzoek naar problemen met Bulgaren en Roemenen

In juni 2009 bracht het college een bezoek aan de deelgemeente Charlois. Tijdens dit bezoek uitte de voorzitter van de deelgemeente zijn zorgen over het toenemend aantal Bulgaren en Roemenen in Charlois. Deze groep zou onder meer zorgen voor woonoverlast en criminaliteit. Naar aanleiding daarvan heeft de gemeentesecretaris de stadsmarinier gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de problemen met Bulgaren en Roemenen in Charlois.⁷⁷ De stadsmarinier heeft vervolgens voor de uitvoering van het onderzoek een projectgroep gevormd waaraan Publiekszaken, dS+V, de deelgemeente en Stadstoezicht deelnamen. Uit het onderzoek bleek onder meer dat de problemen in Charlois niet veroorzaakt werden door de in de GBA ingeschreven Bulgaren en Roemenen, maar vooral door de groep die zich niet had ingeschreven. De stadsmarinier schat de omvang van laatstgenoemde groep op ongeveer 1.000.⁷⁸

onderzoek naar aanpak overlast

De stadsmarinier heeft in 2008 een onderzoek laten uitvoeren naar de wijze van afhandeling van overlastmeldingen door de deelgemeente Charlois. Een van de aanbevelingen in het onderzoeksrapport is dat de deelgemeente meer capaciteit moet inzetten op de aanpak van woonoverlast.⁷⁹

eigen waarneming stadsmarinier

Naast bovengenoemde onderzoeken heeft de stadsmarinier op basis van meldingen van overlast, die onder andere via bewonersbijeenkomsten geuit zijn, maar ook op basis van eigen observatie, een aantal blokken gesignaleerd waar de overlast het grootst is.

inschatting benodigde inzet

De stadsmarinier liet de rekenkamer weten dat in de deelgemeente door de betrokken partijen nog niet voldoende werd ingezet op de aanpak van de problemen met MOE-landers. Organisaties zoals de politie, de deelgemeente en Stadstoezicht werkten langs elkaar heen. Betrokken partijen voelden de urgentie van de problematiek onvoldoende. De stadsmarinier heeft zich ten doel gesteld de aanpak aan te jagen en partijen aan elkaar te verbinden. Gebiedsgericht werken zou volgens de stadsmarinier een manier zijn om op lange termijn de problemen blijvend te doen afnemen.

5-2-2 acties en geboekte resultaten

De met de aanpak beoogde resultaten zijn bereikt. De stadsmarinier heeft urgentie gecreëerd. Hij heeft hiernaast gebruikgemaakt van zijn positie dichtbij de deelgemeente. Ook heeft hij eigen financiële middelen in gezet. Het is hem door zijn positie dicht bij de burgemeester gelukt om de stedelijke diensten te mobiliseren.

De stadsmarinier heeft aangegeven dat hij een aantal acties heeft ondernomen om de woonoverlast van MOE-landers aan te pakken. Onderstaande tabel geeft het optreden van de stadsmarinier weer.

⁷⁷ Stadsmarinier Oud Charlois, Pendrecht en Tarnewijk, 'Bulgaren en Roemenen in Charlois', notitie aan de directeur Veiligheid, 8 augustus 2009.

⁷⁸ Interview stadsmarinier, 12 april 2010.

⁷⁹ Medewerker Stadsmarinier Oud Charlois & Pendrecht, 'Analyse van de backoffice deelgemeente Charlois', 29 juli 2008..

tabel 4-1: aanpak overlast MOE-landers door stadsmarinier

type actie	actie stadsmarinier
procesgericht	deelnemen aan overleggen over de aanpak
	maatregelen voor betere communicatie met de Polen
inhoudsgericht handhaving	bijdrage aan tweede interventieteam
	ontwikkelen pand voor pand aanpak
	bijdrage aan realiseren cameratoezicht

procesgericht

Onderstaande tabel geeft per procesgerichte actie de inbreng en het resultaat van de actie van de stadsmarinier.

tabel 4-2: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee procesgerichte acties, MOE-landers

norm	deelname aan overleggen	communicatie
resultaat behaald?	stedelijke diensten gemobiliseerd	diverse communicatiemiddelen in het Pools gerealiseerd
inbreng, algemeen	urgentie creëren, kennis van gemeentelijke organisatie	geen bijzonderheden
inbreng, eigen aan stadsmarinier	positie dicht bij burgemeester	onorthodox handelen

deelnemen aan overleggen over de aanpak

De stadsmarinier neemt deel aan verschillende overlegvormen waarin woonoverlast in de Tarwewijk aan de orde komt.

Al sinds 2002 bestaat in de deelgemeente Charlois per wijk een *wijkveiligheidsoverleg*. Dit is een tweewekelijks overleg waaraan de stadsmarinier, de politie, de deelgemeente en Stadstoezicht deelnemen. In het overleg worden concrete gevallen van overlast besproken en wordt de voortgang besproken van eerder afgesproken maatregelen.⁸⁰ De stadsmarinier heeft dit overleg vanaf 2002 geleid. Ook de huidige stadsmarinier, begonnen in maart 2009, is een tijd voorzitter geweest van dit overleg. Hij ziet zijn rol als aanjager van de aanpak. Hij doet dit door middel van het hanteren van een actielijst waarin resultaatverantwoordelijke partijen worden benoemd, door middel van het afspreken van deadlines voor uit te voeren acties en het aanspreken van partijen op het nakomen van afspraken. Hij heeft de voorzittersrol nu overgedragen aan de wijkcoördinator van de deelgemeente. De stadsmarinier neemt nog steeds deel aan het overleg en blijft aan de hand van de genoemde methoden partijen aanjagen.

Verder neemt de stadsmarinier deel aan de ambtelijke *programmagroep Tarwewijk*. Dit is het ambtelijk overleg over de hotspotsaanpak voor de Mijnkintbuurt, onderdeel van

⁸⁰ Informatie van de stadsmarinier van 27 augustus 2010 en interview gebiedsmanager deelgemeente Charlois 20 mei 2010.

de Tarwewijk. De gebiedsmanager van de deelgemeente heeft de regierol. Verder nemen naast de stadsmarinier ook Woonstad, dS+V en het OBR deel aan het overleg.

Voor de integrale aanpak van de problemen in de Mijnkintbuurt is op 27 juli 2010 door het dagelijks bestuur van de deelgemeente het Programma Intensief Beheer Mijnkintbuurt opgesteld. De gebiedsmanager is ambtelijk eerstverantwoordelijk voor het programma. Hij overlegt met de programmagroep over inhoud en uitvoering van het programma. Het programma omvat maatregelen op de terreinen economie, sociaal, fysiek en veilig. Voorbeelden van maatregelen uit het programma zijn extra inzet op bouwinspectie, het aankopen van panden, aanpak van de buitenruimte en het realiseren van cameratoezicht.

De stadsmarinier bewaakt in de programmagroep de voortgang van de veiligheidsmaatregelen (zoals het cameratoezicht). Als voor veiligheidsmaatregelen afstemming nodig is met andere beleidsterreinen dan levert de stadsmarinier een bijdrage aan het realiseren van commitment bij betrokken stedelijke diensten door deze diensten te benaderen. Hij doet dit soms alleen, soms samen met de gebiedsmanager. De stadsmarinier heeft onder meer contacten gehad met het OBR, bouw- en woningtoezicht van dS+V en Stadstoezicht.

De gebiedsmanager heeft de rekenkamer laten weten dat de inzet van de stadsmarinier helpt om de diensten te bewegen om meer inzet te plegen op beheer en handhaving in de Tarwewijk. Het is aannemelijk dat de stadsmarinier aan zijn positie dicht bij de burgemeester voldoende gezag ontleent dat hij in kan zetten in zijn contacten met gemeentelijke diensten. Een recent voorbeeld is volgens de gebiedsmanager een initiatief waarbij Stadstoezicht en Roteb gezamenlijk het huisvuil in de Tarwewijk hebben opgeruimd. De samenwerking tussen beide diensten kwam mede dankzij de contacten van de stadsmarinier tot stand. De stadsmarinier overbrugt hier door zijn positie dichtbij de burgemeester de kloof tussen deelgemeente en gemeente.⁸¹

communicatie met de doelgroep

De stadsmarinier heeft in 2008 twee Poolse medewerkers in dienst genomen. Zij zijn aangenomen om het eerder genoemde onderzoek naar Polen in de wijk uit te voeren. Daarnaast kregen zij ook andere taken. Zij vertalen informatie voor Polen, gaan mee met een interventieteam om te tolken, treden in contact met Polen om ze wegwijs te maken in de wijk en verzorgen spreekuren en thema-avonden. Zo bleek uit het onderzoek onder Polen dat zij behoefte hadden aan gemeentelijke informatie in de eigen taal. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek heeft de deelgemeente folders laten drukken in meerdere talen (waaronder Pools) om uit te leggen hoe het vuil aangeboden moet worden.

Het initiatief om gemeentelijke informatie in een vreemde taal aan te bieden is niet uniek in Rotterdam. De Roteb heeft folders over huisvuil ook in andere talen gedrukt, waaronder Turks en Arabisch. Het gaat dan echter om talen die gesproken worden door groepen die al meerdere decennia in de stad wonen. Dat voor Polen op deze korte termijn al informatie in het Pools werd aangeboden kan worden beschouwd als een onorthodoxe maatregel.

⁸¹ Interview gebiedsmanager, 20 mei 2010.

De medewerkers organiseren twee inloopavonden per week waar Polen in hun eigen taal informatie kunnen krijgen. Dit project is in samenwerking met de projectgroep MOE-landers van dS+V tot stand gekomen. De medewerkers verwijzen waar nodig Polen door naar het zorgnetwerk of de schuldhulpverlening, maar ook naar inburgeringscursussen en scholen. Een voorwaarde hiervoor is dat zij ingeschreven staan. Zo kan de illegaliteit tegengegaan worden.

De Poolse medewerkers zijn nu niet meer in dienst van de stadsmarinier. De medewerker die in de Tarwewijk actief is, is sinds 2010 in dienst bij de deelgemeente. Zijn activiteiten in de deelgemeente zijn opgenomen in het Programma Intensief Beheer Mijnskintbuurt. De financiën voor de Poolse medewerker krijgt de deelgemeente uit het project MOE-landers van dS+V. Beide medewerkers verrichten voor het project MOE-landers werkzaamheden ten behoeve van MOE-landers stadsbreed, dus niet alleen in de deelgemeente. Het gaat hierbij om vertalen en tolken en het verzorgen van spreekuren en thema-avonden. Onder meer heeft de gemeente nu een brochure in het Pools over wonen, werken en leven in Rotterdam.⁸²

figuur 4-2: afbeelding uit meertalige folder (waaronder Pools) over het aanbieden van afval

⁸² Gemeente Rotterdam, 'Mieskanie, praca i zycie w Rotterdam', Poolstalige brochure over wonen, werken en leven in Rotterdam, februari 2010.

inhoudsgericht

Tabel 5-3 geeft van een drietal inhoudsgerichte acties van de stadsmarinier in Charlois aan wat zijn resultaten en inbreng zijn.

tabel 4-3: resultaten en inbreng stadsmarinier bij drie inhoudsgerichte acties, MOE-landers

norm	tweede interventieteam	pand voor pand aanpak ontwikkeld	cameratoezicht
resultaat behaald?	tweede interventieteam gerealiseerd; interventies Tarwewijk gestegen van 201 in 2008 naar 334 in 2009	uitvoering van aanpak zal in 2010 van start gaan	cameratoezicht is gerealiseerd
inbreng, algemeen	urgentie creëren	samenwerking mobiliseren	kennis van maatregelen delen
inbreng, eigen aan stadsmarinier	eigen middelen onderzoek backoffice, positie dicht bij deelgemeente	positie dicht bij de deelgemeente	financiering uit eigen middelen

tweede interventieteam

Voor de aanpak van woonoverlast was sinds 2001 onder meer een interventieteam in de deelgemeente actief. Dit interventieteam werd ingezet in de gehele deelgemeente. Een van de aanbevelingen van een eerder genoemd onderzoek dat de stadsmarinier heeft laten uitvoeren naar de wijze van afhandeling van meldingen van overlast door de deelgemeente Charlois (zie paragraaf 5-2-1), was dat de deelgemeente meer capaciteit moet inzetten op de aanpak van woonoverlast. De stadsmarinier heeft dit onderzoek uit zijn eigen budget gefinancierd.

De stadsmarinier heeft de deelgemeente voorgehouden dat met name in de Tarwewijk de woonoverlast groot was en heeft voorgesteld het tweede interventieteam geheel voor de Tarwewijk in te zetten. Hij verwees hierbij naar het genoemde onderzoek.⁸³ Dit interventieteam is sinds augustus 2009 operationeel en wordt inderdaad alleen in de Tarwewijk ingezet.

Het aantal interventies in de Tarwewijk door interventieteams is in 2009 ten opzichte van 2008 toegenomen van 201 naar 334. Het is aannemelijk dat deze toename mede het gevolg is van de start van het tweede interventieteam in augustus 2009.

pand-voor-pand-aanpak Mijnskintbuurt

Op initiatief van de stadsmarinier is in 2009 in samenwerking met andere partijen een zogenoemde pand-voor-pand-aanpak ontwikkeld. Deze aanpak is gericht op het bestrijden van illegale bewoning, waaronder illegale bewoning door MOE-landers. De stadsmarinier heeft de regierol voor deze aanpak op zich genomen. In overleg met de coördinator woonoverlast van de deelgemeente heeft hij een plan van aanpak opgesteld. Opzet van de aanpak is om voor alle adressen in de Mijnskintbuurt de geregistreerde gegevens te controleren (zoals uit de GBA en in huisvestingsvergunningen) en bij geconstateerde bijzonderheden op huisbezoek te gaan met het interventieteam.

⁸³ Interview stadsmarinier 12 april 2010 en interview coördinator woonoverlast deelgemeente Charlois, 27 april 2010.

De Veiligheidsindex 2010 geeft aan dat de uitvoering van de aanpak in 2010 zal starten. De resultaten zijn nog niet bekend.

bijdrage aan cameratoezicht

In opdracht van de stadsmarinier is een aanvraag gedaan voor cameratoezicht in de Mijnkintbuurt. De stadsmarinier heeft ter onderbouwing van de aanvraag een rapport op laten stellen. De kosten daarvan heeft de stadsmarinier uit zijn eigen budget betaald. Dit rapport is aangeboden aan de commissie cameratoezicht en goedgekeurd. De stadsmarinier heeft daarnaast ook de kosten van het realiseren van het cameratoezicht gefinancierd. Het gaat daarbij om een bedrag van € 66.000. In beginsel zouden ook andere partijen aan de kosten dienen bij te dragen, waaronder de deelgemeente. De stadsmarinier liet de rekenkamer weten dat het realiseren van het cameratoezicht sneller kon plaatsvinden doordat hij de kosten op zich nam. De rekenkamer vindt dit aannemelijk.

5-3 afname probleem en borging aanpak

5-3-1 probleem afgenomen

De woonoverlast veroorzaakt door Midden- en Oost-Europeanen is niet afgenomen. De IVI's zijn niet verdwenen.

De aanwezigheid van de MOE-landers zal niet afnemen. Momenteel worden groepen Bulgaren en Roemenen verwacht, onder meer omdat nieuwe werknemers nodig zijn voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte.

De gegevens uit de Veiligheidsindex over 2009 duiden erop dat de woonoverlast in de Tarwewijk ten opzichte van 2008 niet is afgenomen. Zo bleef het aantal mensen dat vaak problemen ervaart met naast de container geplaatst vuil nagenoeg gelijk (een lichte toename van 62,8% naar 63,1%). Het aantal meldingen van overlast nam toe van 231 naar 255 en het aantal mensen dat overlast heeft van dronken mensen op straat nam toe van 20,5% naar 30,7%. Het aantal meldingen van burengerucht bleef praktisch gelijk (een lichte daling van 741 naar 735).

Er zijn geen aanwijzingen die duiden op een afname van het aantal IVI's in de wijk. Het aantal malen dat een interventieteam een IVI aantroef in de Tarwewijk is toegenomen van 19 in 2008 tot 57 in 2009. De gegevens over die jaren zijn overigens niet helemaal vergelijkbaar, aangezien het aantal bezoeken van interventieteams in 2009 veel hoger is dan in 2008.

De coördinator woonoverlast van de deelgemeente liet de rekenkamer weten dat sinds 1 januari 2009 het probleem van illegale bewoning niet is afgenomen. In de eerste vier maanden van 2010 kwamen in totaal 40 meldingen van IVI's bij de afdeling Woonoverlast van de deelgemeente binnen.

Het aandeel van MOE-landers in de illegale bewoning is nog steeds aanzienlijk. Volgens gegevens van de afdeling Toezicht gebouwen van dS+V werden in het laatste kwartaal van 2009 in 70% van de aangetroffen IVI's MOE-landers aangetroffen.

Een probleem bij de aanpak van IVI's is volgens de deelgemeente dat een IVI na het doorlopen van de hele aanpak wel vaak leidt tot opheffing van de illegale bewoning op dat moment, maar dat de aanpak geen gevolgen heeft voor de eigenaar van het pand. Het is goed mogelijk dat de eigenaar opnieuw in hetzelfde pand nieuwe bewoners illegaal huisvest waarmee de hele procedure eigenlijk niets heeft opgeleverd. Ook door andere betrokkenen wordt aangegeven dat de aanpak van de achterliggende problematiek met dit gebruik van particuliere woningbezit juridisch lastig is.⁸⁴

Met betrekking tot MOE-landers is het zogenoemde waterbedeffect niet uit te sluiten. Er is een toename zichtbaar van gehuisveste MOE-landers in andere delen van de stad en in omliggende gemeenten. Op die andere plekken wordt minder werk gemaakt van de aanpak van illegale bewoning.⁸⁵ De toename van het aantal MOE-landers is echter nog niet voelbaar in de stad.

5-3-2 borging

De aanpak in de Tarwewijk is geborgd door de komst van het tweede interventieteam in de deelgemeente en in samenwerkingsstructuren in de deelgemeente. Ook zijn er verscheidende geborgde aanpakken op stedelijk niveau. Toch blijft volgens de stadsmarinier zijn inzet op het probleem nodig om partijen aan te jagen en elkaar te verbinden

De aanpak in de Tarwewijk is onder meer geborgd met het instellen van het tweede interventieteam in de deelgemeente.

Verder is de aanpak van de stadsmarinier (zoals de pand voor pand aanpak en het cameratoezicht) geborgd in de hotspot-aanpak onder regie van de gebiedsmanager van de deelgemeente. Ook de inbreng van stedelijke diensten dS+V, OBR en Stadstoezicht is in die aanpak geborgd door hun deelname aan de programmagroep Tarwewijk.

Een aantal ingezette instrumenten om de problematiek te kunnen monitoren en om te kunnen handhaven zijn verder geborgd doordat zij niet alleen in de deelgemeente Charlois, maar zowel stedelijk en/of landelijk worden ontwikkeld en ingezet:

- De gemeente heeft sinds 2008 een projectteam MOE-landers. Het projectteam van dS+V monitort elk kwartaal de situatie rondom de MOE-landers in de gemeente, waardoor er een mechanisme is om problemen te herkennen.
- Eenzelfde type mechanisme is ingezet door middel van een convenant: de gemeenten Rotterdam en Den Haag hebben met een aantal brancheorganisaties voor uitzendbureaus een convenant afgesloten om de verblijfsgegevens van Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten uit te wisselen. Hierdoor zijn de brancheorganisaties verantwoordelijk voor het informeren van de bewoners en het toezicht op de huisvesting.⁸⁶ Volgens dit convenant worden tot 2014 1.500 tijdelijke woonplekken in sloopwoningen door woningcorporaties aan gecertificeerde uitzendbureaus beschikbaar gesteld om werknemers maximaal 18 maanden in te huisvesten. De uitzendbureaus committeren zich aan de regels voor huisvesting en

⁸⁴ Gemeente Rotterdam. 'Veiligheidsindex 2010: Meting van de veiligheid in Rotterdam', februari 2010.

⁸⁵ Brief van B en W aan de gemeenteraad, betreffende halfjaarlijkse monitor MOE-landers, 3 februari 2010..

⁸⁶ Brief van B en W aan de raadscommissie voor Bestuur, Veiligheid en Middelen, betreffende vragen naar aanleiding van het actieplan woonoverlast, december 2009; en interview Poolse medewerker deelgemeente 8 juni 2010.

arbeidsomstandigheden en stimuleren de werknemers om inburgeringscursussen te volgen.⁸⁷

- Naar aanleiding van de groei van de groep Bulgaren in Rotterdam is dit jaar door het projectteam MOE-landers een verzoek tot onderzoek bij de Erasmus Universiteit neergelegd. Er bestaat de verwachting dat de problemen van nieuwe MOE-landers niet gelijk zullen zijn aan die van Polen. Deze groep lijkt vaker ingeschreven te zijn dan Polen.⁸⁸ De resultaten van het komende onderzoek zal meer duidelijkheid over de specifieke problematiek rondom Bulgaren kunnen geven. Het feit dat het projectteam genoemd verzoek tot onderzoek heeft gedaan geeft aan dat het team zich verantwoordelijk voelt dat een probleemanalyse onder de doelgroep tot stand komt. Daarmee is dit onderdeel van de aanpak geborgd.
- In februari 2009 hebben B en W voorgesteld om de kamerverhuur op een andere manier in te richten, om zo een bijdrage te kunnen leveren aan het goed en legaal huisvesten van tijdelijke buitenlandse werknemers en tegelijkertijd te kunnen vasthouden aan het beleid om kwetsbare gebieden te ontzien. Dit betekent concreet dat er voor de kamergewijze verhuur van drie of meer slaappleaatsen een vergunning vereist is, die in een kwetsbare wijk zoals de Tarwewijk niet meer verleend wordt.⁸⁹

Hoewel de aanpak geborgd is, geeft de stadsmarinier aan dat zijn inzet nodig blijft om de betrokken partijen aan te jagen en diensten aan elkaar te verbinden. Daar komt bij dat de overlastproblemen zelf evenmin opgelost zijn.

⁸⁷ Gemeente Rotterdam, Rotterdamse woningcorporaties en uitzendbureaus, 'convenant tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa', juli 2009 en persbericht dS+V, 'Rotterdam maakt afspraken over extra tijdelijke huisvesting voor arbeidsmigranten', juli 2009.

⁸⁸ Dit is verklaarbaar: Bulgaren hebben tot januari 2011 een vergunning nodig om in Nederland te kunnen werken. Deze vergunning is niet nodig voor zelfstandigen zonder personeel (ZZP'er). Om als ZZP'er erkend te worden, is een registratie bij de Kamer van Koophandel nodig en hiervoor is een registratie in de GBA vereist.

⁸⁹ Brief van B en W aan de gemeenteraad, betreffende nieuwe beleidsregels kamerverhuur, februari 2009.

6 jongerenoverlast in het Oude Noorden

6-1 inleiding

In het Oude Noorden in de deelgemeente Noord ervaren bewoners sinds enkele jaren overlast van jongeren. Het gaat hierbij niet alleen om geluidsoverlast, maar ook om het intimideren van voorbijgangers. De problematiek is op de bestuurlijke agenda gezet nadat de politie in de zomer van 2006 dit probleem aan de gemeente meldde.

figuur 5-1: Oude Noorden⁹⁰

De politie beschreef in een brief aan B en W haar zorg over de problemen met de jongeren en gaf aan behoefte te hebben aan duidelijkheid en uniformiteit rondom de taken en bevoegdheden van de betrokken partijen bij de aanpak van deze overlast. Eind 2006 gaven B en W aan deze zorg te delen. Naar aanleiding hiervan is de deelgemeente gevraagd om aan de burgemeester te rapporteren over de problemen en risico's rondom de groepen jongeren op straat.

groepsaanpak

In een schriftelijke reactie van de deelgemeente aan B en W is aangegeven dat deze zal starten met een integrale, intensieve aanpak van deze groepen. Hierbij zullen verschillende instanties op één lijn gebracht worden. De deelgemeente heeft de regie, dat wil zeggen, de directe en operationele aansturing en afstemming van in te zetten activiteiten.

Voor de totstandkoming van deze groepsaanpak zou samenwerking worden gezocht met de kwartiermaker groepsaanpak van de directie Veiligheid. Daarnaast werd een extern bureau aangesteld als projectleider groepsaanpak bij de deelgemeente. In het

⁹⁰ www.urban-2.nl, bezocht op 23 juli 2010.

BJO (Bestuurlijk Justitieel Overleg – zie bijlage 5) is afgesproken om een Beke-scan te maken aan de hand van de Beke-methode (zie kader).

de Beke-methode

Bureau Beke, een bureau dat zich bezighoudt met vraagstukken op het terrein van criminaliteit en veiligheid, heeft een methodiek ontwikkeld om overlastgevende groepen jongeren in kaart te brengen en te verdelen in hinderlijke, overlastgevende of criminele groepen.

- Hinderlijke groepen: 'jongeren die rondhangen, luidruchtig zijn, betrokken bij kleine schermutselingen, incidenteel vernielingen plegen en soms lichte gewelds- en vermogensdelicten.'
- Overlastgevende groepen: 'jongeren die nadrukkelijk aanwezig zijn, soms provocerend optreden en omstanders lastig vallen door ze uit te schelden of te intimideren, regelmatig vernielingen plegen, geweld gebruiken en zich doelbewust schuldig maken aan lichte criminaliteit.'
- Criminele groepen: 'jongeren die al vaker in aanraking zijn geweest met de politie. De motivatie voor crimineel gedrag is hier vooral financieel gewin in plaats van kicken of aanzien. De leden van deze groep plegen ernstige delicten en gebruiken grover geweld.'

Op basis van de verzamelde informatie wordt er per groep een aanpak afgesproken tussen betrokken partners, dat wil zeggen gemeente, de politie, het Openbaar Ministerie en organisaties voor jeugd- en jongerenwerk. De aanpak is preventief, curatief en repressief, en driedig: gericht op de groep, de situatie en het individu.⁹¹

In het Oude Noorden is de Beke-scan gezamenlijk opgesteld door de buurtagent, de projectleider groepsaanpak, de DOSA-regisseur en het jongerenwerk. Met de methode werden in Noord twee hinderlijke groepen, twee overlastgevende groepen en een criminele groep in kaart gebracht. Op basis van deze analyse kon vervolgens gepast actie ondernomen worden. Zo zou het aandeel van de politie in de aanpak van de criminele groep relatief groot zijn, terwijl de gemeente zich meer zou gaan richten op hinderlijke en overlastgevende groepen.⁹²

toezichtsmodel

Tegelijk met de Beke-scan verleende in april 2007 de directeur van de directie Veiligheid tijdelijk bijstand aan de deelgemeente Noord bij haar aanpak van de overlastgevende jongeren. Hiervoor zou de stadsmarinier het toezichtsmodel toepassen op de situatie in Noord. Door intensivering van gezamenlijk toezicht en handhaving zou de overlast moeten verdwijnen (zie onderstaand kader).

⁹¹ Gemeente Rotterdam, 'Handleiding voor de aanpak van jeugdgroepen', juli 2004; Bureau Beke, www.beke.nl/beke/shortlistmethodiek_of_groepsaanpak, bezocht op 16 juni 2010.

⁹² Interviews deelgemeente Noord, 10 mei 2010 en 10 juni 2010; politie, 12 mei 2010; medewerker Stadsmarinier, 11 mei 2010; ; interview stadsmarinier 22 april 2010.

toezichtsmodel

In 2002 heeft Andersson Elfers Felix (AEF) in opdracht van een stadsmarinier een methode ontwikkeld om door middel van een tijdelijke intensivering van gezamenlijk toezicht en handhaving een groot veiligheidsprobleem terug te brengen tot een acceptabel niveau, waarna het probleem met meer reguliere methoden aangepakt kan worden.

De deelgemeente vraagt een dergelijk model bij de Stuurgroep Veilig aan. Als de stuurgroep akkoord gaat wordt een convenant door de betrokken veiligheidspartners opgesteld, waarin de wettelijke basis en de informatie-uitwisseling wordt vastgelegd.

Op basis van door de partners verzamelde informatie over de problemen in de wijk wordt onder leiding van de deelgemeente tijdens een zogenoemd handhavingsoverleg op strategisch niveau tweewekelijks de inzet van middelen en mensen bepaald. Daarnaast organiseert de politie wekelijkse briefings voor de uitvoerende diensten waarin de uitkomsten van het handhavingsoverleg worden omgezet in concrete acties. De uitvoerende actoren verzamelen op hun beurt informatie voor het handhavingsoverleg.⁹³

Bij het toezichtsmodel zijn politie, milieucontroleurs, parkeercontroleurs, RET, toezichthouders van Stadstoezicht en particuliere beveiligingsorganisaties betrokken.

Bij de inzet van het toezichtsmodel in Noord stelde de toenmalige stadsmarinier een handhavingsoverleg in, waaraan verschillende uitvoerende instanties aanschoven, zoals het jongerenwerk, het externe bureau voor de groepsaanpak, de politie en de deelgemeente. In het overleg zijn verschillende maatregelen aangekondigd, zoals een 'zero tolerancebeleid', intensiever toezicht, extra politie-inzet in de avonduren, verlichting. Nadat het handhavingsoverleg was ingesteld en goed leek te lopen, is de stadsmarinier uit de wijk vertrokken.⁹⁴

Echter, toen bleek dat de score van de wijk het Oude Noorden in de Veiligheidsindex gedaald was van een 5,2 in 2005 naar een 4,1 in 2006 werd een nieuwe stadsmarinier aangesteld om de jongerenoverlast aan te pakken.

6-2 aanpak

6-2-1 probleemanalyse en doel

De stadsmarinier heeft zich door middel van eigen observatie en gesprekken met betrokkenen georiënteerd op de problematiek van de jongeren in het Oude Noorden. Na afname van hun overlast zou zijn bijdrage stoppen.

Toen in 2007 in Noord de laatste stadsmarinier begon stond de jongerenoverlast hoog op de deelgemeentelijke en gemeentelijke agenda's. De stadsmarinier heeft zich onder andere verdiept in de problematiek door de bewoners in de wijk te vragen om hun klachten aan hem bekend te maken. Hiervoor deelde hij kaartjes uit met zijn contactgegevens.

⁹³ Secondant, 'Boven op de hotspot. Het Rotterdamse Toezichtsmodel', juli-augustus 2009.

⁹⁴ Lamers, T., J. Verbeek, 'Uitvoeringsprogramma Toezichtmodellen. Provenierswijk. Oude Noorden.', juni 2007.

Ook heeft hij een onderzoek laten verrichten naar de samenwerking bij de groepsaanpak in het Oude Noorden. Hieruit bleek dat de samenwerking voldoende duurzaam was, maar nog pril en kwetsbaar. Hierdoor werd er een voorbehoud gemaakt: de vasthoudendheid van de betrokken partners was aanwezig, maar nog niet gegarandeerd.⁹⁵

6-2-2 acties en geboekte resultaten

De stadsmarinier heeft bij zijn aanpak van de jongerenoverlast aansluiting gezocht bij bestaande verbanden en hij heeft door het stimuleren van de samenwerking de bestaande aanpak versterkt. De stadsmarinier heeft hierbij voornamelijk ingezet op het motiveren van de betrokkenen. Daarnaast heeft hij enkele toezicht- en handhavingsacties ondernomen.

De stadsmarinier in het Oude Noorden heeft vanaf 2007 enkele proces- en inhoudsgerichte acties ter bestrijding van de jongerenoverlast ondernomen. Deze worden in tabel 6-1 beschreven.

tabel 5-1: aanpak jongerenoverlast Oude Noorden door stadsmarinier

type actie	actie stadsmarinier
procesgericht	ontwikkelen en faciliteren van overleggen intensivering communicatie met bewoners
inhoudsgericht toezicht en handhaving	cameratoezicht begeleiden proces samenscholingsverbod
inhoudsgericht overig	bijdrage aan aanspreken ouders en jongeren

De resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij de verschillende acties worden hieronder per type actie optreden uitgewerkt.

procesgericht

Tabel 6-2 toont de resultaten en de inbreng van de stadsmarinier bij twee procesgerichte acties.

tabel 5-2: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee procesgerichte acties, Oude Noorden

norm	ontwikkelen en faciliteren van overleggen	intensivering communicatie met bewoners
resultaat behaald?	overleggen worden bijgewoond	er is een medewerker aangesteld om contact te zoeken met bewoners en er zijn trainingen gehouden voor bewoners
inbreng, algemeen	urgentie hoog houden, faciliteren samenwerking	samenwerking mobiliseren
inbreng, eigen aan stadsmarinier	-	onorthodox (cursus)

⁹⁵ Stadsmarinier Noord, 'Evaluatie groepsaanpak. Deelgemeente Noord, Rotterdam', december 2007.

ontwikkelen en faciliteren van overleggen

handhavings- en veiligheidsoverleg

Het handhavingsoverleg, behorende bij het toezichtsmodel (zie kader paragraaf 6-1) werd gebruikt om afspraken te maken over de inzet van de partners. Dit overleg werkte aanvankelijk goed. De stadsmarinier constateerde echter na verloop van tijd dat het overleg niet goed verliep. Zo was het overleg in eerste instantie gericht op 'schoon, heel en veilig' in de gehele deelgemeente. De stadsmarinier heeft vervolgens de invulling van het overleg veranderd en meer laten focussen op veiligheid. Daarnaast zorgde hij ervoor dat het overleg per politiegebied ingesteld werd, zodat gericht gewerkt kon worden, bijvoorbeeld door specifieke casuïstiek (zoals jongerenoverlast) en ontwikkelingen in een bepaald gebied (zoals het Oude Noorden) te bespreken. De stadsmarinier heeft door een andere invulling aan het overleg de urgentie van de bestrijding van de jongerenoverlast in het Oude Noorden hoog gehouden.

5 voor 6, later 5 voor 7

De stadsmarinier heeft naast het handhavingsoverleg een wekelijks overleg ingesteld voor 'schoon, heel en veilig'. Dit is een soort denktank, waarin leidinggevenden van vijf strategische partners waren vertegenwoordigd: de Roteb, politie, Stadstoezicht, de deelgemeente en de stadsmarinier. Kort na aanvang zijn de in het Oude Noorden actieve woningcorporaties aangeschoven.

De naam van het overleg is gekozen om de ambitie de veiligheidsindexscore van een 4,1 naar een zes te krijgen, weer te geven. Een jaar na de instelling van het overleg werd het overleg vijf voor zeven genoemd: de score was verbeterd en daarmee werd de ambitie naar boven bijgesteld. Door middel van dit overleg zorgde de stadsmarinier voor een gedeeld gevoel van urgentie. Het zorgde ook voor kortere lijnen tussen de partners.

Dit overleg bestaat nog steeds. De frontlijnregisseur van de deelgemeente heeft bij het vertrek van de stadsmarinier het voorzitterschap overgenomen.

uitvoeringsteams

De stadsmarinier heeft verder de uitvoeringsexperts voor de groepsaanpak in een uitvoeringsteam verenigd. Dit team wordt voorgezeten door de projectregisseur groepsaanpak van de deelgemeente. Door de uitvoerders van de groepsaanpak allereerst samen te laten werken, zouden de leidinggevenden van de uitvoerders zich ook eerder committeren. De stadsmarinier liet de rekenkamer weten dat dit een nieuwe manier van werken is. Een ander effect van het overleg is dat het vertrouwen en de samenwerking tussen de welzijnsorganisaties en de politie is verbeterd.⁹⁶

regiegroep groepsaanpak

De regiegroep onder voorzitterschap van de portefeuillehouder Veilig van de deelgemeente bespreekt de aanpak van jeugdoverlast op leidinggevend niveau. Ook de stadsmarinier nam deel aan dit overleg. Hij was zowel kritisch toehoorder als

⁹⁶ Interview deelgemeente Noord, 10 mei 2010.

facilitator. De aanwezigheid van de stadsmarinier zou hebben geleid tot een grotere coöperatieve instelling van de betrokkenen.⁹⁷

In algemene zin zijn de door de stadsmarinier ingestelde overleggen en de overleggen waar hij bij aansloot actief door alle partijen bijgewoond. Er werden concrete afspraken gemaakt, waarvan de voortgang systematisch werd besproken. Daar waar eerder bleek dat de samenwerking tussen de betrokken partijen nog kwetsbaar en pril was (zie 6-1) bestaat er momenteel groot vertrouwen tussen de samenwerkende partijen.⁹⁸

intensivering communicatie: bewoners

De stadsmarinier heeft een kantoor in de wijk geopend om in direct contact te kunnen staan met de bewoners, ondernemers en de uitvoerders van het beleid. Hierdoor kon hij gemakkelijker signalen over eventuele overlast opvangen, dan wanneer hij geen kantoor in de wijk zou houden. Daarnaast heeft hij twee medewerkers aangesteld, waarvan één speciaal voor de jeugdoverlast. Deze medewerker had veel contact met de bewoners die de overlast ervoeren.⁹⁹ De stadsmarinier heeft daarnaast een trainer 'straatcultuur', oftewel 'omgaan met jongeren' ingehuurd. De trainer heeft op basis van kennis over de jongeren en hun gedrag trainingen aangeboden aan bewoners die last hadden van de jongeren. Dit is te beschouwen als een onorthodoxe maatregel, omdat het zich niet richt op de degenen die de overlast veroorzaken, maar op degenen die het ervaren. Dit waren kleinschalige trainingen, waardoor het effect beperkt was.¹⁰⁰

inhoudsgericht

Tabel 6-3 toont de resultaten en inbreng van de stadsmarinier bij vier inhoudsgerichte acties.

tabel 5-3: resultaten en inbreng stadsmarinier bij vier inhoudsgerichte acties, Oude Noorden

norm	cameratoezicht	samenscholingsverbod	contact met jongeren en hun ouders
resultaat behaald?	camera's zijn opgehangen	het samenscholingsverbod is niet in werking getreden, resultaat is niet vast te stellen	kinderen en jongeren zijn direct aangesproken op hun gedrag
inbreng, algemeen	kennis van de gemeente	geen bijzonderheden	geen bijzonderheden
inbreng, eigen aan stadsmarinier	korte lijnen naar stadsbestuur	onorthodox (niet inzetten, alleen aankondigen)	gezag door korte lijnen naar stadsbestuur

⁹⁷ Interview deelgemeente Noord, 10 mei 2010.

⁹⁸ Interviews Stichting Buurtwerk Alexander, 14 juli 2010; deelgemeente Noord, 10 mei 2010 en 10 juni 2010; politie, 12 mei 2010; medewerker Stadsmarinier, 11 mei 2010.

⁹⁹ Interview deelgemeente Noord, 10 mei 2010; interview medewerker Stadsmarinier, 11 mei 2010.

¹⁰⁰ Interview deelgemeente Noord, 10 mei 2010.

cameratoezicht

De stadsmarinier heeft zich ingezet voor cameratoezicht in het Oude Noorden. Samen met de deelgemeente heeft hij een voorstel geschreven. Daarna heeft hij via contacten bij de directie Veiligheid het besluitvormingsproces versneld. Vanaf juli 2008 is cameratoezicht in ieder geval op drie pleinen ingevoerd waar de jongeren veel overlast veroorzaakten. Door het cameratoezicht zijn de jongeren zich meer gaan verplaatsen in de wijk, waardoor ze minder overlast op één specifieke plek veroorzaken.¹⁰¹

samenscholingsverbod

De politie had bij het OM een voorstel tot handhaving van een samenscholingsverbod voor een bepaald plein ingediend. Tijdens de voorbereidingen van het verbod bleek de overlast op het plein al verminderd. De stadsmarinier koos er daarop voor om aan de jongeren te communiceren dat de procedure gestopt zou worden. Tegelijkertijd vertelde hij dat de procedure wel elk moment voortgezet zou kunnen worden. Hiermee gebruikte de stadsmarinier het niet inzetten van het verbod als aanleiding om met de betreffende groep van rond de 12 jongeren te praten. Naar het oordeel van verschillende betrokkenen ging hiervan een preventieve werking uit. De overlast is niet alsnog dusdanig verergerd dat de procedure voor de handhaving van het samenscholingsverbod is herstart.¹⁰² Dit is niet door de rekenkamer geverifieerd.

contact met jongeren en hun ouders

De medewerker Jeugdoverlast van de stadsmarinier zocht op straat en in de buurthuizen contact met de jongeren. In totaal heeft hij er 83 gesproken. Twee jongeren werden daarop uit huis geplaatst en kunnen geen overlast meer veroorzaken. De uithuisplaatsing zou ook impact hebben gehad op de groep waar deze jongens deel van uit maakten. Er zou een preventieve werking vanuit zijn gegaan. De rekenkamer heeft dit niet kunnen verifiëren.

De stadsmarinier heeft ook contact met de ouders gezocht om hen te informeren over het gedrag van hun kinderen, hulp aan te bieden en afspraken te maken. Volgens betrokkenen maakt het indruk als de stadsmarinier als vertegenwoordiger van de burgemeester de ouders op het gedrag van hun kinderen aanspreekt.¹⁰³ Of de ouders vervolgens hun eigen kinderen ook daadwerkelijk hebben toegesproken, is niet vast te stellen.

6-3 afname probleem en borging aanpak

6-3-1 afname probleem

Het is niet vast te stellen of het probleem van de jongeren in het Oude Noorden verminderd is. Er wordt in het Oude Noorden bij de politie weliswaar minder overlast gemeld en er zijn minder overlastgevendende jeugdgroepen bekend dan in 2007, maar het percentage bewoners dat overlast van jongeren ervaart is toegenomen.

Als het gaat om het aantal overlastgevendende groepen heeft de groepsaanpak in het Oude Noorden goede resultaten geboekt. Er zijn momenteel drie hinderlijke groepen.

¹⁰¹ Interview deelgemeente Noord, 10 mei 2010.

¹⁰² Interview deelgemeente Noord, 10 mei 2010; interview stadsmarinier 22 april 2010.

¹⁰³ Interview medewerker stadsmarinier, 11 mei 2010; schriftelijke reactie stadsmarinier 27 augustus 2010.

In 2007 waren dit nog twee hinderlijke groepen, twee overlastgevende groepen en een criminele groep.

De afname van het aantal overlastgevende groepen lijkt niet veroorzaakt door verplaatsing van de groepen jongeren naar andere gebieden. De jongeren waar het om gaat zijn grotendeels van straat gehaald. Zij hebben door persoonsgebonden trajecten een tijdsbesteding gekregen, zoals school of werk, waardoor er minder tijd overblijft om te hangen.

De door de groepen veroorzaakte overlast zelf kan door middel van verschillende cijfers worden bepaald. Zo kan er gekeken worden naar het aantal overlastmeldingen. Uit tabel 6-4 blijkt dat het aantal meldingen sinds 2007 is afgenomen. Dit zou kunnen betekenen dat er minder overlast wordt ervaren, maar het kan ook betekenen dat bewoners meldingsmoe zijn. De piek van het aantal meldingen in het Oude Noorden in 2008 strookt daar echter niet mee.

tabel 5-4: meldingen van jeugdoverlast

	2007	2008	2009
Oude Noorden	203	219	130
Noord	411	356	290

Een andere indicator voor de jongerenoverlast is in de Veiligheidsindex te vinden. Hieruit blijkt dat het percentage bewoners dat last ondervindt van groepen jongeren in het Oude Noorden sinds 2007 telkens is gestegen (tabel 6-5). Op grond van deze cijfers is het probleem van de jongerenoverlast juist verergerd.

tabel 5-5: buurtprobleem overlast van groepen jongeren (% vaak)

	2007	2008	2009
Oude Noorden	23,5	28,7	30,8
Rotterdam	14,0	19,1	20,1

De nog ervaren overlast wordt door de deelgemeente overigens gerelativeerd. Het kan ook een afspiegeling zijn van algemene gevoelens van maatschappelijk ongenoegen. De telefonische meldingen bij de politie van jeugdoverlast (tabel 6-4) geven namelijk een ander beeld weer.

Kortom, de cijfers over de overlast geven geen eenduidig beeld. De betrokken partners hebben de rekenkamer erop gewezen dat in het Oude Noorden jongerenoverlast een probleem zal blijven. Zo maakt de manier waarop de wijk is gebouwd, de wijk kwetsbaar. Zo bestaat er een discrepantie tussen de samenstelling van de panden (kleine woningen) en de samenstelling van de bevolking (grote gezinnen), waardoor veel jongeren op straat rondhangen. Ook zullen de vele pleinen kinderen en jongeren blijven trekken, waardoor in ieder geval de kans op geluidsoverlast blijft bestaan.

Daar komt bij dat individuele overlastgevers vaak hardnekkige structurele problemen hebben die niet verbeteren. Er zijn nu nog overlastgevers die ook drie jaar geleden al overlast veroorzaakten. Zolang deze jongeren er zijn, is de problematiek van jongerenoverlast hardnekkig.¹⁰⁴

6-3-2 borging

De stadsmarinier is aangebleven totdat de aanpak van de jeugdoverlast geborgd was in verschillende structuren.

De stadsmarinier is vanaf 1 april 2010 niet meer actief in het Oude Noorden. In de laatste maanden dat hij aanwezig was, heeft hij steeds meer afstand genomen.¹⁰⁵ Hieruit blijkt dat hij vertrouwen had in de aanpak. Hij bleef de situatie niettemin tot april 2010 monitoren.

De taken van de stadsmarinier worden inmiddels door medewerkers van de deelgemeente verricht, zoals de gebiedsmanager, de frontlijnregisseur, en de projectleider groepsaanpak.

De betrokkenen lieten de rekenkamer weten dat er na het vertrek van de stadsmarinier goede afspraken over ieders inzet zijn gemaakt. Er bestaat vertrouwen dat deze ook worden nagekomen. Zo is er bijvoorbeeld een betere relatie tussen politie en deelgemeente en directie Veiligheid en deelgemeente.¹⁰⁶

Een voorwaarde voor een effectieve aanpak is dat signalen van de burgers en de ondernemers door de relevante instanties ook worden opgepakt. Op dit moment komen deze signalen onder andere via de frontlijnregisseur binnen. Hierdoor worden mogelijke problemen vroegtijdig herkend en kan snel een gepaste gezamenlijke aanpak worden gezocht. De frontlijnregisseur kan net als de stadsmarinier een gevoel van urgentie creëren bij de partners en snelheid creëren in de aanpak. Ook hij kan de rol van aanjager en controleur vervullen.

Ook benadrukt de stadsmarinier het belang van direct contact met de jongeren. Dit wordt voorgezet door het jongerenwerk en de politie.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Interview Stichting Buurtwerk Alexander, 14 juli 2010 en deelgemeente Noord, 10 mei 2010.

¹⁰⁵ Interview Stichting Buurtwerk Alexander, 14 juli 2010 en deelgemeente Noord, 10 mei 2010.

¹⁰⁶ Interview Stichting Buurtwerk Alexander, 14 juli 2010, deelgemeente Noord, 10 mei 2010 en 10 juni 2010, politie, 12 mei 2010 en medewerker Stadsmarinier, 11 mei 2010.

¹⁰⁷ Interview stadsmarinier, 22 april 2010.

7 veelvoorkomende criminaliteit rond CS

7-1 inleiding

Het Centraal Station (CS) is een transportknooppunt waar jaarlijks circa 40 miljoen reizigers langskomen. De sociale veiligheid¹⁰⁸ op het station is lange tijd problematisch geweest. Het gebied is in 2003 als hotspot benoemd.

Naar aanleiding van de veiligheidsproblematiek is in 2003 een Bestuurlijk Justitieel Overleg (BJO) gevormd waarin de voorzitters van de Centrumraad en van de deelgemeente Noord, de districtschef van de politie, de Unitofficier van Justitie en vertegenwoordigers van NS, de RET en de gemeentelijke diensten Stadstoezicht, GGD en Bestuursdienst participeren.

De problemen in het gebied liepen uiteen. Er was overlast door drughandel- en gebruik, bedelen, wildplassen, buitenslapen, zakkenrollerij, vuil, (uitgaans)geweld, jeugdoverlast, fietsendiefstal, taxiproblematiek en problemen met de verkeersstromen. Voor dit onderzoek beperkt de rekenkamer zich tot twee veiligheidsproblemen op het gebied van veelvoorkomende criminaliteit, te weten zakkenrollen en fietsendiefstal.

Centraal onderdeel van de aanpak van de veiligheidsproblematiek in het gebied is het *toezichtsmodel* (zie het kader in paragraaf 6-1 voor een toelichting op het model). In opdracht van bovengenoemd BJO is dit model onder leiding van de stadsmarinier voor het stationsgebied in 2003 als een van de eerste gebieden in de stad ingevoerd. Conform de werkwijze van het model is door de betrokken veiligheidspartners een convenant opgesteld, het toezichtsarrangement Centraal Station Rotterdam (hierna: toezichtsarrangement). De betrokken partijen zijn de politie Rotterdam Rijnmond, de spoorwegpolitie, de RET, de Nederlandse Spoorwegen en de dienst Stadstoezicht. Het arrangement regelt de samenwerking tussen de partijen bij het toezicht in het gebied. Doelstelling van het arrangement is om de veiligheid in en rond het Centraal Station te vergroten.

De wijkteamchef van de politie coördineert de uitvoering van het arrangement en rapporteert aan het BJO. Er is onder voorzitterschap van de wijkteamchef een handhavingsoverleg voor de operationele zaken. De wijkteamchef heeft deze taak in de praktijk gedelegeerd aan de buurtagent. Daarnaast worden de toezichthouders (van RET, Stadstoezicht, NS en Spoorwegpolitie) dagelijks gebriefd onder regie van de politie Rotterdam Rijnmond.

In 2004 zijn in opdracht van de toenmalige stadsmarinier de resultaten van de aanpak gemeten. Hieruit is gebleken dat er grote verbeteringen zijn opgetreden in zowel de ervaren overlast als de onveiligheidsgevoelens. Zo nam onder bezoekers van het

¹⁰⁸ Sociale veiligheid is het gevaarloos met anderen kunnen leven – hierbij gaat het om zowel objectieve als subjectieve veiligheid, zie ook hoofdstuk 2.

stationsgebied het aantal bezoekers dat zegt zich nooit onveilig te voelen in het gebied toe van 50% in januari 2003 naar 68% in januari 2004. Het aantal bezoekers dat in het gebied slachtoffer is geweest van een misdrijf (waaronder zakkenrollerij en fietsendiefstal) nam in diezelfde periode af van 13% naar 9%.¹⁰⁹

Niettemin bleef ook na 2004 veiligheid een probleem in het gebied. Over 2005 scoorde de samengestelde wijk Stadsdriehoek/C.S. Kwartier een 4,5 op de Veiligheidsindex, dat wil zeggen een 'probleemwijk'.

In 2007 is de looptijd van het toezichtsarrangement verlengd tot december 2010. Daarnaast is de doelstelling verbreed: naast het vergroten van veiligheid behelst de doelstelling nu ook het vergroten van de leefbaarheid in het stationsgebied.¹¹⁰

7-2 aanpak

7-2-1 probleemanalyse en doel

De stadsmarinier vindt op basis van de score op de Veiligheidsindex en zijn eigen beoordeling van de situatie dat de veiligheidsproblematiek tot een aanvaardbaar niveau is afgenomen en dat verdere verbetering van de veiligheidssituatie in het gebied niet haalbaar is. De stadsmarinier heeft zich als doel gesteld de eerder gerealiseerde aanpak te bewaken totdat deze geborgd is.

Vanaf 2002 is er een stadsmarinier actief rondom het Centraal Station. Toen in 2006 voor het CS een nieuwe stadsmarinier werd aangesteld, heeft de burgemeester aangegeven dat het stationsgebied vanwege de complexiteit van het gebied nooit helemaal veilig zou kunnen worden. De score van het gebied zou op de Veiligheidsindex wel boven een 5 moeten uitkomen.

Over 2009 scoorde de samengestelde wijk Stadsdriehoek/ Centraal Station een 5,5 op de Veiligheidsindex. Dit is volgens de huidige stadsmarinier die in juli 2009 begonnen de hoogst haalbare score, gelet op de complexe veiligheidssituatie in het gebied. Die complexiteit is volgens de stadsmarinier onder meer gelegen in de verbouwing van het stationsgebied die nog enkele jaren zal duren. Door de verbouwing verandert de inrichting van het gebied voortdurend en daarmee de plaats en aard van de veelvoorkomende criminaliteit.

Vanaf het moment van zijn aantreden is er volgens de huidige stadsmarinier sprake van een beheerssituatie: de samenwerkingsafspraken tussen partijen zijn er en worden uitgevoerd. De huidige stadsmarinier ziet zijn rol in het bewaken van de gezamenlijke aanpak en in het signaleren en escaleren van eventuele knelpunten in de aanpak naar het stadsbestuur. Hij verwacht dat de inzet van de stadsmarinier in het gebied beëindigd kan worden als een andere functionaris de regie over het toezicht overneemt waarschijnlijk de gebiedsmanager.

¹⁰⁹ BOOM, 'Overlast op en rondom Rotterdam CS. Meting januari 2004', februari 2004.

¹¹⁰ Gemeente Rotterdam, Politie Rotterdam Rijnmond, NS en RET, 'Toezichtsarrangement Rotterdam Centraal Station', februari 2007.

7-2-2 acties en geboekte resultaten

De stadsmarinier heeft geen grote bijdrage hoeven leveren om de eerder gerealiseerde aanpak in stand te houden. Hij heeft door zijn kennis van de gemeentelijke organisatie een bijdrage geleverd aan het uitbreiden van het cameratoezicht en hij heeft een initiatief van de politie gefaciliteerd met eigen financiële middelen.

De stadsmarinier heeft een aantal acties ondernomen om de veelvoorkomende criminaliteit in het stationsgebied aan te pakken. Onderstaande tabel geeft het optreden van de stadsmarinier weer.

tabel 6-1: aanpak veelvoorkomende criminaliteit CS door stadsmarinier

type actie	actie stadsmarinier
procesgericht	bewaken van het toezichtsarrangement
inhoudsgericht	toezicht: aanvraag uitbreiden cameratoezicht toezicht: bijdrage aan apparatuur observatieteam

De resultaten van de acties en de stadsmarinier, alsmede zijn inbreng daarbij, worden hierna achtereenvolgens behandeld.

procesgericht

tabel 6-2: resultaten en inbreng stadsmarinier bij een procesgerichte actie, veelvoorkomende criminaliteit

norm	bewaken van het toezichtsarrangement
resultaat behaald?	de uitvoering van het toezicht door samenwerkende partijen functioneert
inbreng, algemeen	geen bijzonderheden
inbreng, eigen aan stadsmarinier	geen

Zoals in paragraaf 7-1 is beschreven, is onder leiding van de stadsmarinier in 2003 het toezichtsarrangement CS ontwikkeld. De coördinatie van de uitvoering van dit toezichtsmodel is in handen van de politie. In de praktijk ligt de coördinatie op dit moment bij de buurtagent. Hij is trekker van het maandelijks afstemmingsoverleg waarin betrokken partijen bijeenkomen en afspraken maken over de uitvoering van het toezicht. Deelnemers aan dit overleg zijn leidinggevende van politie, RET, NS, Stadstoezicht, Spoorwegpolitie en G4S Security.

De stadsmarinier is niet meer actief aanwezig, maar krijgt wel alle stukken. Hij controleert of de afspraken tussen de partijen worden nagekomen, of de inzet veranderd moet worden en of knelpunten in de uitvoering eventueel geëscaleerd moeten worden naar de Stuurgroep Veilig of naar de betrokken gemeentelijke diensten.

Sinds 2008 hebben zowel politie als ook de projectleiding van het project Rotterdam Centraal (het project voor de nieuwe ontwikkeling van het Centraal Station) de stadsmarinier incidenteel benaderd over knelpunten in de uitvoering die zij zelf bij de betrokken gemeentelijke diensten of de deelgemeente niet succesvol aangekaart kregen. De stadsmarinier heeft binnen de gemeentelijke organisatie succesvol druk uitgeoefend om die knelpunten snel op te lossen.¹¹¹ Deze knelpunten (problemen met voetgangersstromen en met waarschuwingslichten voor de tram) hadden betrekking op de verkeersveiligheid voor voetgangers en dus niet op veelvoorkomende criminaliteit. Ten aanzien van de aanpak van veelvoorkomende criminaliteit waren er geen knelpunten waarbij de stadsmarinier actie heeft hoeven ondernemen. Dit laatste is de reden dat bovengenoemde acties van de stadsmarinier niet zijn opgenomen in tabel 7-2.

inhoudsgericht

Tabel 7-3 laat van twee toezichtgerichte acties zien wat daarbij het resultaat en de inbreng van de stadsmarinier was.

tabel 6-3: resultaten en inbreng stadsmarinier bij twee toezichtgerichte acties

norm	uitbreiding cameratoezicht	observatieteam
resultaat behaald?	uitbreiding cameratoezicht gerealiseerd	observatieteam werkt met nieuwe communicatiemiddelen
inbreng, algemeen	kennis van de gemeentelijke organisatie	geen bijzonderheden
inbreng, eigen aan stadsmarinier	geen	eigen middelen

uitbreiding cameratoezicht

Op en rondom het station is er cameratoezicht. Zo is er geen plek waar je uit het zicht een fiets kan stelen. Dit heeft onder andere een preventieve werking, doordat de gebruikers van het station geïnformeerd worden over de aanwezigheid van de camera's.

De stadsmarinier heeft voor uitbreiding van het cameratoezicht gezorgd. Dit was een wens van de politie en de leiding van het project Rotterdam Centraal. De politie heeft de wens voorgelegd aan de stadsmarinier. Deze heeft vervolgens de aanvraag voor uitbreiding van het cameratoezicht gedaan. De politie had deze aanvraag ook zelf kunnen doen, zonder hiervoor de stadsmarinier in te schakelen. De buurtagent had echter niet de kennis van de aanvraagprocedure en de stadsmarinier wel. De bijdrage van de stadsmarinier is hier dus gelegen in zijn kennis van de gemeentelijke organisatie.

bijdrage aan observatieteam politie

De buurtagent heeft een project geïnitieerd waarbij een observatieteam van agenten in burger in het centrum surveilleert, waaronder ook het stationsgebied. Zij letten

¹¹¹ Interview buurtagent, 17 juni 2010 en interview projectleider Rotterdam Centraal, 16 juni 2010.

onder meer op zakkenrollerij. Zodra zij zakkenrollerij signaleren nemen zij contact op met de geüniformeerde dienst. Om met elkaar en met de geüniformeerde dienst te kunnen communiceren gebruikt het observatieteam bijna niet zichtbare oortjes en microfoontjes. De politie heeft voor de aanschaf van deze apparatuur budget gevraagd aan en ontvangen van de stadsmarinier. De bijdrage van de stadsmarinier is hier alleen financieel: hij heeft de aanschaf van de apparatuur bekostigd uit zijn eigen budget.

7-3 afname probleem en borging aanpak

7-3-1 afname problem

De problematiek van de veelvoorkomende criminaliteit rondom CS zal volgens de partners nooit helemaal verdwijnen, maar zij is in de loop van de jaren wel afgenomen tot een aanvaardbaar niveau.

veiligheid algemeen

Gezien de complexiteit van het gebied blijft CS extra aandacht nodig hebben. Toch is de veiligheidssituatie verbeterd. Zoals hierboven al is vermeld is de score op de Veiligheidsindex voor de samengestelde wijk Stadsdriehoek/C.S. Kwartier gestegen van een 5,1 in 2008 naar een 5,5 in 2009. Ook de partners geven vanuit hun ervaring aan dat het de laatste tijd rustig is en dat bezoekers van het station zich veiliger voelen.

zakkenrollen

Het aantal aangiften van zakkenrollen voor de wijk Stadsdriehoek/C.S. Kwartier is tussen 2005 en 2009 van 860 teruggelopen naar 400. Er is momenteel veel toezicht: politie, NS, RET en Stadstoezicht zijn zichtbaar aanwezig. De politie geeft dan ook aan dat zelfs de overgebleven 400 aangiften niet direct geïnterpreteerd kunnen worden als indicatie van problemen op CS.¹¹² Mensen die op het station hun portemonnee niet kunnen vinden en als vermist opgeven, kunnen de portemonnee elders, bijvoorbeeld op een ander station, kwijt zijn geraakt. Los daarvan is het aantal meldingen hoe dan ook gehalveerd.

fietsendiefstal

De fietsendiefstal is minder sterk teruggelopen dan het zakkenrollen: van 328 in 2005 naar 320 in 2009. Ook voor het aantal aangiften van fietsendiefstal wordt door de politie een alternatieve verklaring gegeven. Op het moment is er geen plek rondom het centraal station waar je buiten het zicht van de camera's een fiets kunt stelen. De kans is daarmee klein dat er toch nog zoveel fietsen gestolen worden. De betrokkenen geven aan dat er grootschalige acties van de dienst Stadstoezicht worden gehouden, waarbij verkeerd geplaatste fietsen meegenomen worden. Mensen die zich niet bewust zijn van dergelijke acties zullen bij de constatering van een verdwenen fiets onterecht de conclusie trekken dat deze gestolen is.

Gegevens over de verplaatsing van de veelvoorkomende criminaliteit rondom CS naar andere plekken in de stad zijn er niet. Voor de komst van de huidige stadsmarinier is

¹¹² Interview buurtagent, 17 juni 2010

een aantal overlastgevende personen in zorgtrajecten geplaatst, waardoor het aannemelijk is dat zij niet elders hun activiteiten konden voortzetten.

7-3-2 borging

De aanpak is met het toezichtsmodel geborgd. De stadsmarinier blijft vooral actief om het stadsbestuur in staat te stellen snel te kunnen interveniëren als dat nodig is. Borging van de aanpak bij de deelgemeente is volgens de stadsmarinier op dit moment nog niet mogelijk. Hij verwacht niet dat hij op korte termijn kan vertrekken.

Zoals hierboven beschreven is de aanpak (het toezichtsarrangement) in feite al in 2003 gerealiseerd. Deze aanpak werkt volgens de partners goed. Tussen 2008 en nu is deze aanpak niet veranderd. Het huidige toezichtsarrangement loopt tot eind december 2010. Naar verwachting zal het toezichtsarrangement dan voor drie jaar verlengd worden. De stadsmarinier coördineert de voorbereiding van een voorstel voor een nieuw convenant en zorgt dat dit ter vaststelling aan het BJO wordt voorgelegd.

De stadsmarinier verwacht niet dat hij op korte termijn kan vertrekken. Hij noemt hiervoor twee redenen. Ten eerste zal het stationsgebied gedurende de nieuwbouw op het gebied van veiligheid een complex gebied blijven en moet het stadsbestuur daarom volgens de stadsmarinier snel kunnen interveniëren. Ten tweede is de verwachting dat in de toekomst de per 1 maart 2010 gevormde deelgemeente Rotterdam Centrum bestuurlijk verantwoordelijk zal worden voor het gebied. Volgens de stadsmarinier is de deelgemeente op dit moment nog niet klaar om de verantwoordelijkheid voor het stationsgebied op zich te nemen. Het is nog niet bekend wanneer de stadsmarinier zijn taken overdraagt aan de deelgemeente.